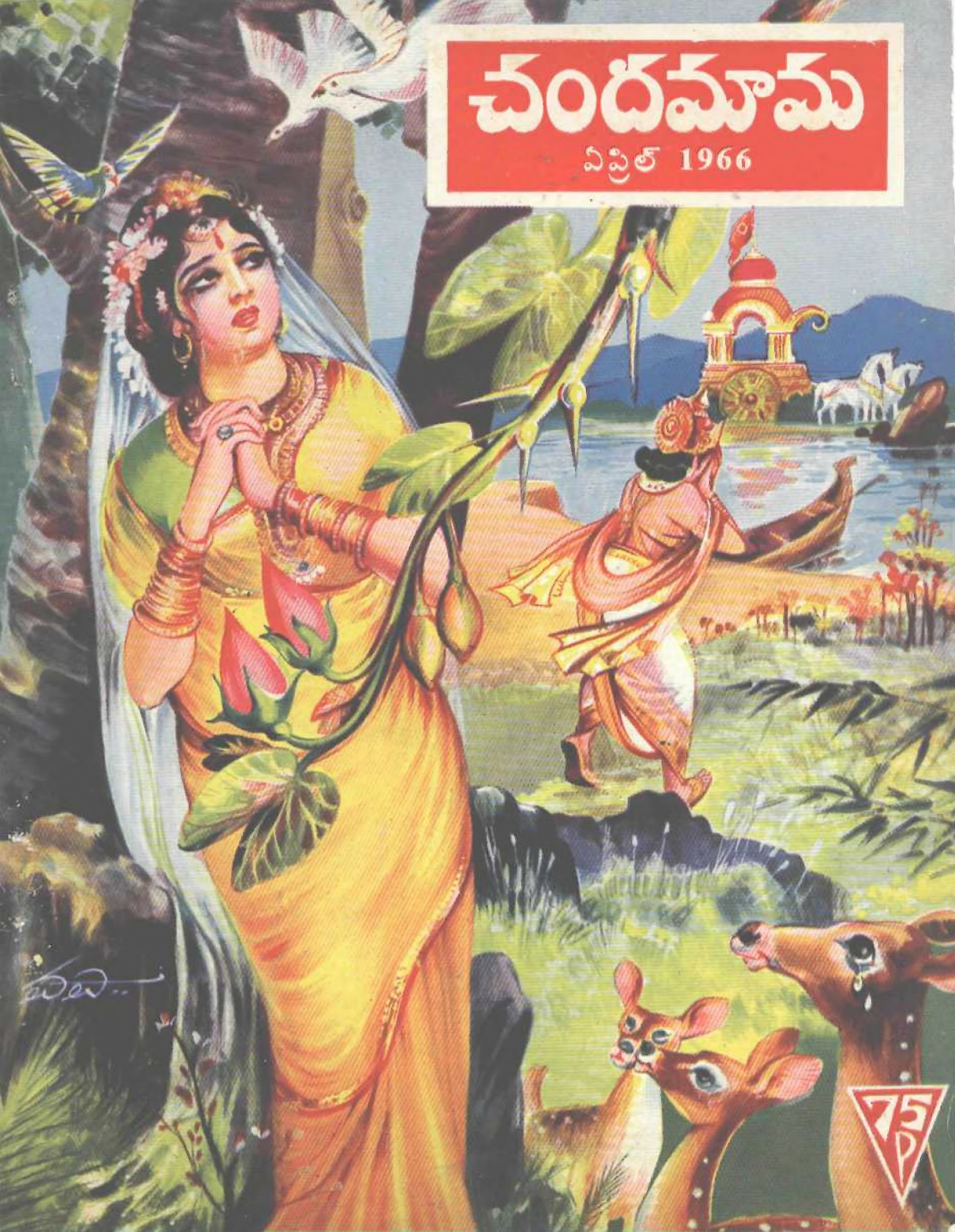

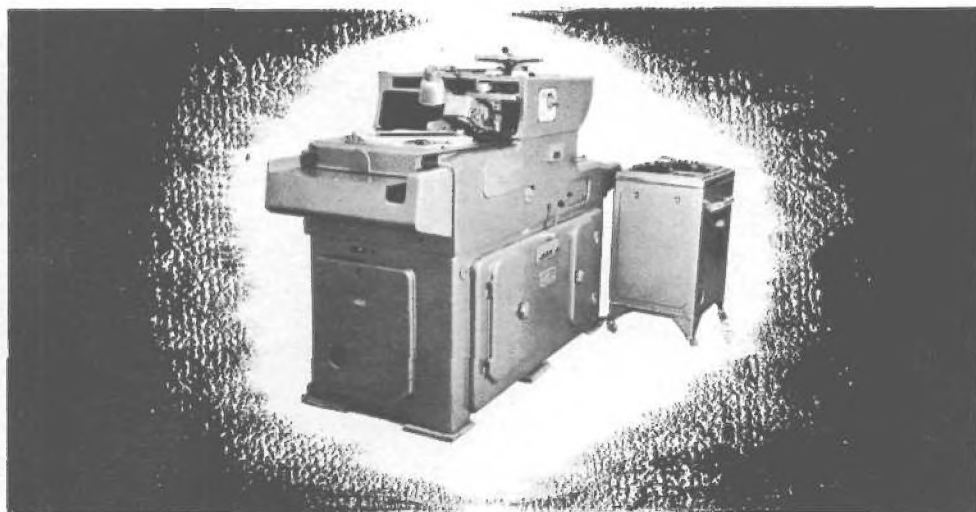
చందమామ

ఏప్రిల్ 1966

For the first time in India the revolutionary electronic engraving machine in action

VARIO KLISCHO GRAPH

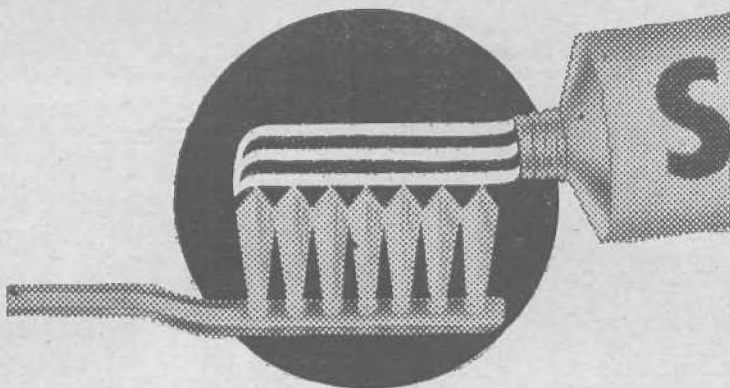

WHAT IT MEANS TO YOU

Block making time reduced from days to a few hours ■ Electronic control of gradation and detail sharpness ■ Electronic adjustment of colour correction

CHANDAMAMA PRESS - CHANDAMAMA BUILDINGS - MADRAS-26

కొత్తది! చారలు గల టూత్ పేస్టు!

సిగ్నల్

క్రిమినిరోధక ఎత్త చారలు గలది
మీ నోరంతటినీ శుభ్రంగా వుంచుతుంది!

① మీ పళ్లను శుభ్రపరుస్తుంది ② మీ నోటి ఊపిరిని తాజాగా వుంచుతుంది

* ఎత్తచారల్లో హెక్సాక్లోరాఫీన్ వున్నది

క్రిమినిరోధక ఎత్తచారలుగల సిగ్నల్ టూత్ పేస్టు మీ నోరంతటినీ శుభ్రంగా వుంచుతుంది! ఎత్తచారలందు హెక్సాక్లోరాఫీన్ గలదు. సిగ్నల్ మీ పళ్లను శుభ్రపరుస్తుందిగా.....చారలతోని హెక్సాక్లోరాఫీన్ మీ నోటి ఊపిరిని తాజాగా వుంచుతుంది. ఎందుకేనంటే హెక్సాక్లోరాఫీన్ నోటి

దుర్బాసను కలిగించే క్రిములను తక్షణం నిర్మూరించే సురక్షిత పదార్థం. అశ్చర్యంకాదు. సిగ్నల్ మీ నోరంతటినీ పరిశుభ్రంగా వుంచుతుంది. సిగ్నల్ యందలి ఎత్తచారలు, బాదగల సురగ కాజా పిప్పర మెంటువంటి దుర్బాసలుంబుతో అందరికీప్రీతి. నేడే సిగ్నల్ టూత్ పేస్టునుకొనండి.

...సిగ్నల్ మీ పళ్లను మరియు నోటి ఊపిరిని శుభ్రపరుస్తుంది.

హిందుస్థాన్ లీవర్ లిమిటెడ్ యొక్క విశిష్టమైన ఉత్పత్తి

రిం టూస్. SG.2A-77 TL

చందమామ

ఈ సంచికలో కథలు - వింతలు - విశేషాలు

భారతచరిత్ర - 55	...	2	నీటిఎద్దడి	...	33
నెహ్రూకథ	...	5	పిచ్చివాడితెలివి	...	40
నవాబునందిని - 9	...	9	మహాబలులు	...	43
కృతఘ్నురాలు	...	17	రామాయణం	...	49
దర్శివాడి యుక్తి	...	23	విధినిర్ణయం	...	57
శక్తివేగుడు - 1	...	27	ప్రపంచపువింతలు	...	61

ఇవి గాక, పోటో శీర్షికల పోటీ, మరి ఎన్నో ఆకర్షణలు.

పాటలు పాడే బొమ్మల పుస్తకం

రకరకాల ధ్వనులు, ధ్వనులను చేసే బొమ్మలు, బొమ్మలకు సరిపడే అక్షరాలు చిన్నపిల్లలకు అందమైన పుస్తకం

వెల రు. 1-50

హెగ్గిన్బాదమ్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

165, మౌంట్ రోడ్డు

::

మద్రాసు - 2

తీసుకోండి

గెవార్డ్

గెవాబాక్స్

దాని

అకర్షణీయమైన

బోడి

అత్యుత్తమమైన

స్టీల్ తో

చేయబడినది!

గెవాబాక్స్ బోడి మూలమే అ తరగతికి చెందిన వాటిలో, పూర్తిగా, అత్యుత్తమమైన స్టీల్ తో చేయబడినది, అది విరగక, వంగక... సంవత్సరాల తరబడి వుండును, అంతే కాదు-గెవాబాక్స్ తో సహజంగా, ఉత్కృష్టమైన ఫలితాలు లభిస్తాయి.

ఈ విశేషమైన లక్షణముల వలన గెవాబాక్స్ నర్వోత్తమమైనది.

□ సరియైన కాంపోజిషన్, శీఘ్రమైన, సులభమగు, చాయా చిత్రముల కొరకు, ఉజ్వలమైన, స్పష్టమగు అయి-లెవెల్ ప్యూటెంథర్.

□ 3 స్పీడ్లు (బల్బ్, 1/50వ మరియు 1/100వ సెకండ్లు) స్పష్టమైన ఫాస్ట్-ఎక్షన్ ఫాటోలను తీసుకోండి.

□ దూరపు వస్తువులకు ఫోకస్ చేసుకునేందుకు 2 ఎపర్చర్లు (f 11 మరియు f 16)

□ అద్భుతమైన దీర్ఘ చతుర సాకారపు చాయా చిత్రములు 8 సెం.మీ. x 9 సెం.మీ., అంతపైదవి ఆ తరగతితో పోల్చదగిన కెమెరాల నుండి వచ్చేవాటికంటే ప్రతిదీ 50% పైదవి. అత్యంత ఉత్తమమైన ఎస్.లాడ్ మెంబరు లభిస్తాయి.

మరియు గెవాబాక్స్ ను ఉపయోగించడం ఎంతో సులభం. ఒక, సారి క్లిక్ చేయండి. మిగిలినదంతా మీ గెవాబాక్స్ చేస్తుంది. మీ వ్రతకుని చూపించమని అడగండి, ఖరీదు : రూ. 44,00

ప్రాఫెషనల్
చిత్రములను
తీసే ప్రజా దరణ
పొందిన
కెమేరా!

గెవార్డ్

గెవాబాక్స్

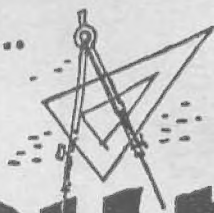

ఎల్లయిచ్ ఫొటోగ్రాఫిక్స్
లిమిటెడ్,

కమ్రా నిర్మింగ్, ఆనుష్కెడ్డి
టాటా రోడ్, బొంబాయి-1.

Bensons/1-APL-2 TL

FOR PRECISION IN...

Colour Printing

By Letterpress...

...Its B. N. K's., superb printing
that makes all the difference.

Its printing experience of
over 30 years is at the
back of this press superbly
equipped with modern
machineries and technicians
of highest calibre.

B. N. K. PRESS PRIVATE LIMITED.
CHANDAMAMA BUILDINGS,
MADRAS-26

అటొమోబైల్ మరియు రోడ్డు రవాణా పరిశ్రమల సేవాసంస్థలు

టి. వి. సుందరం అయ్యంగార్ & సన్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

మద్రాసు అటొ సర్వీస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

తిరునల్వేలి మోటార్ బస్ సర్వీస్ కంపెనీ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

సుందరమ్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

సుందరమ్ ఇండస్ట్రీస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

సుందరమ్ మోటార్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

సదరన్ రోడ్ వేస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

మద్రాసు మోటార్ & జనరల్ ఇన్సూరెన్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్

ఇండియా మోటార్ పార్ట్స్ & అక్సెసరీస్ లిమిటెడ్

సుందరమ్ ఫైనాన్స్ లిమిటెడ్

సుందరమ్ టెక్స్టైల్స్ లిమిటెడ్

తిరుచి స్టీల్ రోలింగ్ మిల్స్ లిమిటెడ్

సంగర్ - టి వి యస్ లిమిటెడ్

సుందరమ్ ఫాస్టర్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

టార్పియన్ ప్రాడక్ట్స్ లిమిటెడ్

వీల్స్ ఇండియా లిమిటెడ్

లూకాస్ - టి వి యస్ లిమిటెడ్

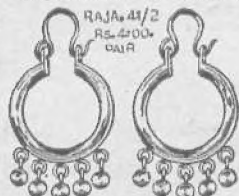
సుందరమ్ క్లెటన్ లిమిటెడ్

బ్రేక్స్ ఇండియా లిమిటెడ్

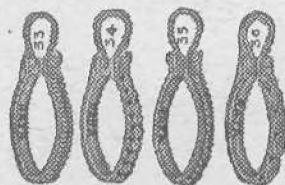

BALLS BENGAL EAR RINGS

RAJA. 41/2
Rs. 4.00
PAIR

DESIGN
EAR RINGS
BIG SIZE
Rs. 3.00.

MEDIUM
Rs. 2.50.
SMALL
Rs. 2.00.
PER PAIR.

జంగారు కవరింగ్ రాజా

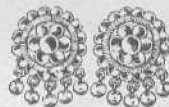
RAJA. 508/5
Rs. 26.00

అభరణములు
ధరించండి.

చెప్పిలాగుకు.
సగలకు.
మరికొరకు గుంటు.

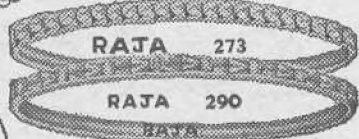

RAJA. 14-21. Rs. 4.00 PAIR

RAJA. 14-22. Rs. 4.00 PAIR.

SPECIAL
STONE RING.
Rs. 10.00

2-4" SIZE Rs. 10.00. 2-2" SIZE Rs. 9.00 PER PAIR.

రాజాగాలి కవరింగ్ వర్క్స్ (REGD) POST BOX No. 38. H.O. మచిలీపట్నం.

సెల్లూలు, పేట, గవర్నమెంట్ విజయవాడ 2-మెయిన్ బజారు పలుకులు - చిక్కడపల్లి మైదరాబాద్ 20

చక్కటి కురులకు సౌందర్య పోషణ

నిత్యమూ ఉదయాన్నే 'కేశవర్ధిని' రాచుకొని తల దువ్వుకోండి—నిగనిగలాడుతూ ఎంతో చక్కని కురులు వర్ధిల్లుతాయి. చుండు చేరదు. అందము, ఆరోగ్యకరములగు కురుల పెరుగుదలకు 'కేశవర్ధిని'నే వాడండి.

అప్పటికప్పుడు తాజా వాడుకకు కేశవర్ధిని రెడీ మిక్స్డ్ హేరాయిల్

సుభ్రతకు, పరిమళయుతమైన కురులకు కేశవర్ధిని పొంపూ

కేశవర్ధిని ప్రాడక్షన్స్,

మెట్రిక్ పద్ధతిలో ఆలోచించండి

మీటర్లలో అడగండి

గజములలో కాదు.

మెట్రిక్ పద్ధతిలో ఆలోచించక, గజములు అడుగులలోకి మార్చుకొంటూ వుంటే, ప్రమతు లోనవుతారు. ఇప్పుడు దేశమంతటా మెట్రిక్ పద్ధతే, తూకములు కొలమానములకు న్యాయబద్ధమైనదిగా ఉపయోగింపబడుతోంది. వ్యాపారులందరూ ప్రభుత్వమువారిచే ముద్రింపబడిన తూకములను, కొలమానములను ఉంచుకొనవలెను. వీటిని సరిగా ఉన్నవి లేనివి పరీక్ష చేసేందుకు ఎప్పుడైనా అధీనర్హు రాగలరు.

మెట్రిక్ పద్ధతిలో ఆలోచించి మీకూ దేశానికి సహాయపడండి.

మెట్రిక్ తూకములు, కొలమానములు మాత్రమే
యిప్పుడు న్యాయబద్ధమైనవి

ఆదనపు
తెలుపుదనము
ఎక్కడ నుంచి
వస్తుంది?

టినోపాల్ తో
అన్నింటికంటే
హెచ్చు
తెల్లదనం
వస్తుంది

ఆఖరిసారి బట్టలు వాడించడానికి ముందు కాస్త టినోపాల్ వేయండి. మరిచాడంటే, మీ తెల్ల బట్టలన్నీ మిరుమిట్లు గొలిపేలా పెరుస్తాయి. నవ్వులు, రీతలు, తవ్వళ్లు, దుప్పట్లు—ప్రతిరీతి ఆదనపు తెల్లదనం పొందుతుంది.

ఈ ఆదనపు తెల్లదనం మూలంగా మీకు ఇప్పుడు ఎంతో? ఒక బట్టకు ఒక పైసా కూడా కాదు. ఒక బార్బీడు బట్టలను తెలుపు చేయడానికి ఒక పావు చిన్న తెచ్చుతుంది.

కాస్త్రీయంగా తయారుచేసిన లైసర్ టినోపాల్ నే నర్వీరా ఉపయోగించండి. ఇది బట్టలకు ఏ చిదంగానూ చెరపు (హాని) చేయదు.

ఇప్పుడు నీలుచేసిన అల్లుమీనియం ఫాయిల్ పేకెట్ లో కూడా దొరుకుతుంది.

ఒక పేకెట్ లో ఒక బార్బీడు బట్టలు తెలుపు అవుతాయి. ఉపయోగించడం సుంభం—ఎటువంటి వృధా లేదు. ఒక బార్బీడు ఒక పేకెట్ చాలు.

టినోపాల్, జె. ఆర్. గైగి ఎస్. ఎల్. బాల్. స్వీట్లర్లంద వారి రిజిస్టర్డ్ షేడ్ మార్కు, సుహృద్ గైగి రి. పి. ఓ. దాక్సు 965, హోదాయి-1, బి. ఆర్.

Shilpi SG 223 A Tel

రెమి®

స్నో

పిల్లలకు అందమైన బొమ్మల కథల పుస్తకాలు

ఆలీబాబా
40 మంది దొంగలు

అలాఉదీన్
అద్భుతదీపం

కథలు అందరు ఎరిగినవే, అయినప్పటికీ అకర్షణతమైన రంగురంగుల వాన్ చిత్రాలతో సులభమైన పదాలతో, ముచ్చట గలిపే ముఖచిత్రాలతో, చిన్నపిల్లలకు అర్థమగు విధంగా క్లుప్తంగా కూర్చబడి—వాణ్యమైన కాగితంమీద అందంగా ముద్రించి తయారు చేయబడుటయే వీని ప్రత్యేకత. ఈ పుస్తకములు చిన్న పిల్లలకు ఎంతగనే ఉపకరిస్తవి. చదువుతూనే అనేక సార్లు బొమ్మలు చూచుటవల్ల కథ చక్కగా అర్థంకావడమే కాక బాగా జ్ఞాపకం ఉంటుంది.

ఇంత చక్కని పుస్తకములు తెలుగు - తమిళం - కన్నడ భాషలలో తయారయినవి. ఏ భాషలోనైనా ఒక్కొక్క పుస్తకం రూ. 2-25 (పాస్టేజి అదనం)

హెగ్గిన్బాధమ్స్ ప్రైవేటు లిమిటెడ్,

165, మౌంటురోడ్డు : : మద్రాసు - 2

గొంతుగ నొప్పి?

పెమ్స్
తీసుకోండి!

సన్నదిగ్గరిన పెద్ద పెద్దగా భస్మరించండి. అందరి కనుకరమైన ఆరోగ్యవంతమైన ఆదిమనసి అస్సాదిరించే పెమ్స్ మీకు వివరణ కలుగును... దీని కంటే గొంతుగ నొప్పి మరియు రోమ్మ గలదని కామింకి వివరణకలుగును... దగ్గు మరియు అలలుగు కలుగ కేసి క్రిమింకు వివరించుటకు ఇది వసూలు కరును. మీది క్షయింకునే వివరణకు రోంరంగును.

- * అలలు మరియు గొంతుగ నొప్పికి రాకరంకుకై పెమ్స్.
- * దిండుకు మిరసిరే పెమ్స్.
- * అన్ని ఆలరలో క్షయింకు మరియు క్రిమింకు కర్మ రోంరంగును.

పెమ్స్

శ్రుముగా వివరణ నొవగును.

అంధ్రప్రదేశ్కు పంపకవార్డు : Ms. విలేజ్ అండ్ కో., 15/9/521-24, అవహార్ల నెహ్రూ రోడ్, (మహబూబ్ నగర్), తపాలు పెట్టె నం. 148, హైదరాబాదు - 12.

దీల్ ప్ బృందం చేపల వేట

హామ్, హామ్!
ఇవాళ స్కూలులేదు!

మనమందరం
నిద్ర?

నేను స్కూలుకి
వెళ్ళా!

అమ్మగారు
ఉబాదా!

రక్తం
తాళి, కొత్త
పైడి.

అక్కడ
వెళ్ళు
తాడు!

ఇదిగో 10 పైసలు
నేను
ఒక పురుగు
కొనినా!

దీల్ ప్, ఇదే
అబ్బు పురుగు.
ఒక్క రేపకూడా
వదలదు.

పురుగులకోసం
వెతుకుతాం
నిద్ర.

హా, పురుగులు
వెళ్ళగద్దో
రాళ్ళునెప్పుడూ!

నీకెవరో
మాదా!

నా 'పెనె'కి
ఒక్కో పాదకోసం
వెతుకుతాం.

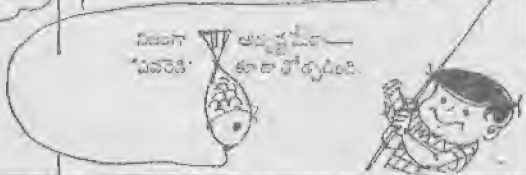
మాటా,
ఓ వానపాము
కొరిగింది-ఇక్కడ
లేదు, అదిగో
మాదా!

ఇప్పుడు నా నీటి
నేను వడ్డం.

నీటికి
'పెనె'కి
ఒక్కో పాదకోసం
వెతుకుతాం.

అన్ని వంటలకు శ్రేష్ఠమైన నూనెలు

అగ్గిమార్కు కాబడిన
ఎ.యస్. బ్రాండ్
బాధ్యపపు
నూనె

అగ్గిమార్కు కాబడిన
మోనోనీ బ్రాండ్

నూపులనూనె

- గిరిజావరిదేవి నూపులనూనె అరిశగ్గికరముగ ప్రత్యేక పుష్కలమైనది కాబడినది.
- రుచిరంగు నూనెనైనది అన్ని వంటలకు బాగా ఉపయోగపడుతుంది.
- దీనిని గొయలను చాలా కాలము నిలువయుంచును.
- ముక్కును మిక్కిలి బడిగించుచు బూజుపట్టినది.
- తలకు వాడినది చాలా మెరుగునగునని వేయవచ్చు.
- పెండ్లి కలను బాగుగొనెడుగునట్లు చేయును.
- 16, 4, 2, 1 కి. గ్రా. ప్యాకెట్లలో వేరుగ వేరుబడుచున్నవి.

డిస్ట్రిబ్యూటర్లు :

శ్రీ మాజేటి వీరరాఘవయ్య

విజయవాడ

ఫోన్ నెం. 567

శ్రీ బచ్చు రామకృష్ణయ్య

చీడెల్ల పెద్దనాగయ్య

శ్రీ పోలా పెద్దవెంకయ్య చెట్టి & పన్ను

తిమ్మనచర్ల

మైకో-అంబాల్ అగర్ బత్తి

మైకో-రజనీకాంత్ బత్తి

మానవుల కోరికలు తీరవలెనంటే అంబాల్ అనుగ్రహం కావాలి. అంబాల్ అనుగ్రహం కోసం అంబాల్ బత్తిలనే వాడాలి. మధుర మనోహర పరిమళము గల అగర్ బత్తులు.

తయారుచేయువారు :

విజయా కెమికల్స్

మదరాసు - 7

MFRS. అంబాల్ సుబ్బన్నాగారి నామము

తరుణ్య

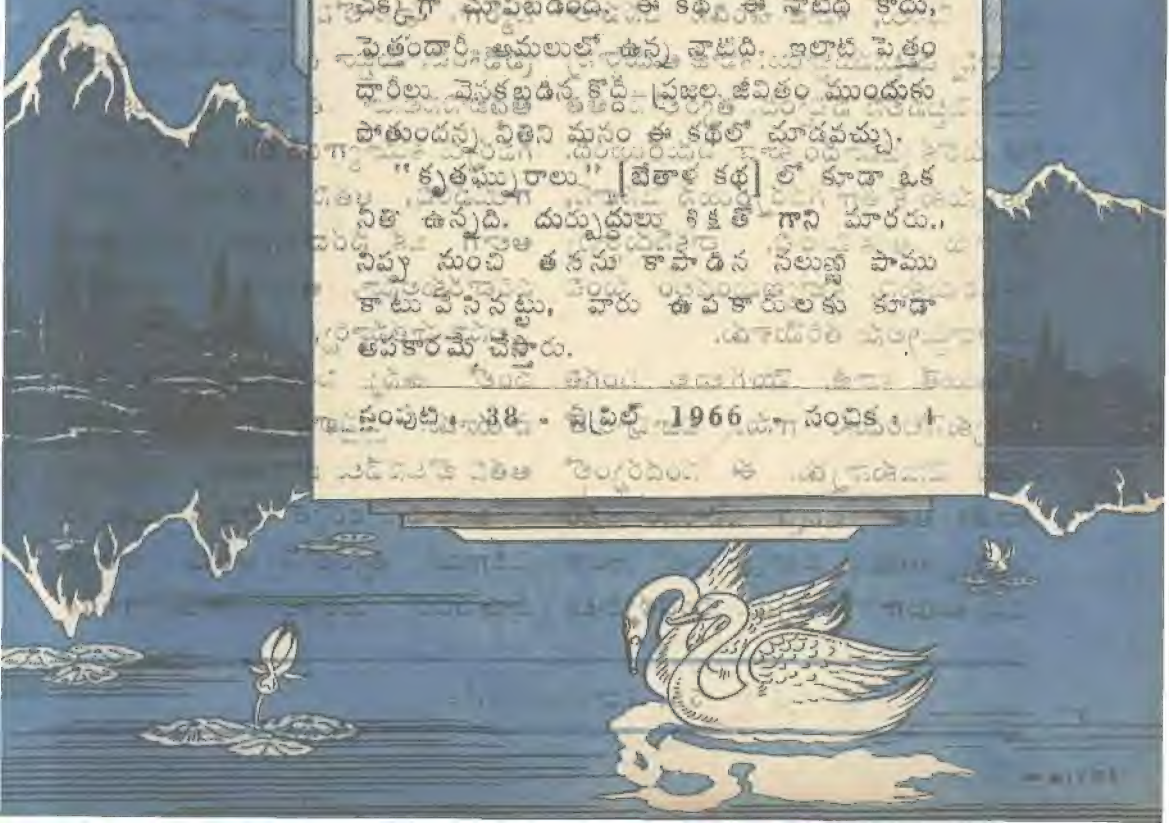
చందమామ

సంపాదకుడు: 'చక్రపాణి'

ఈ సంచికతో "సవాలు నందిని" పూర్తి అవుతున్నది. ఊరి స్థానంలో, జిల్లా మావల నుంచి, మరొక గ్రామం నుంచి బొమ్మ సేరియల్ ఇవ్వడం ముపుతూన్నది. "సవాలు నందిని" 00 వ రోజుకాని పాపన్న కథ. ప్రజా ప్రజాద్రోహులైన ఎలాటి దుండగాలుకు సద్దపడతారో చక్కగా చూపబడింది. ఈ కథ ఈ నాటిది కాదు, పెత్తందార్లు జమీన్దార్లు ఉన్న నాటిది. ఇలాంటి పెత్తందార్లు చెనకబడిన కొద్ది ప్రజల జీవితం ముందుకు పోతుందన్న నీతిని మనం ఈ కథలో చూడవచ్చు.

"కృతఘ్నురాలు" [బేతాళ కథ] లో కూడా ఒక నీతి ఉన్నది. దుర్బుధులు శిక్షతో గాని మారరు. నిప్పు నుంచి తనను కాపాడిన నలుణ్ణి పాము కాటు వేసినట్లు, వారు ఉపకారులకు కూడా అపకారమే చేస్తారు.

సంపుటి: 38 - జులై 1966 - సంచిక: 1

భారత చరిత్ర

అష్టలోఖాన్ మరణా సంతరం శివాజీ దృష్టి దక్షిణకొంకణం మీదికి, కొల్హాపూరు మండలం మీదికి మళ్ళింది. అయితే 1660 జులై లో సాదీజౌహర్ నాయకత్వాన బిజాపూరు సేనలు, శివాజీ ఉండిన పనహాలా దుర్గాన్ని చుట్టుముట్టాయి. శివాజీ ఆ దుర్గాన్ని వదిలిపెట్టవలసి వచ్చింది. త్వరలోనే అతనికి మరొక ప్రమాదం కూడా ఎదురయింది. దక్కనుకు కొత్తగా గవర్నరయిన మైసఖాన్, పూనాను ఆక్రమించి, చాకన్ దుర్గాన్ని వశపరచుకుని, కల్యాణమండలం నుంచి మహారాష్ట్రలను తరిమేశాడు.

అయితే శివాజీ, మొగలుల సంగతి తేల్చుకునేటందుకు గాను, బిజాపూరుతో సంధి చేసుకున్నాడు. ఈ సందర్భంలో శివాజీకి అతని తండ్రి సహాయం లభించింది; ఆయన బిజాపూరులో ఇంకా ప్రముఖుడుగానే ఉన్నాడు. రెండేళ్ళపాటు

శివాజీ బలాలకూ, మొగలు బలాలకూ చెదురు మదురుగా యుద్ధాలు జరిగాయి. 1663 ఏప్రిలు 15 నాటి రాత్రి శివాజీ కొంత మంది అనుచరులతో సహా రహస్యంగా, పూనాలోని మైసఖాన్ మందిరం ప్రవేశించి, చుట్టూ ఉన్న అంగరక్షకులనూ, అడబానిసలనూ తప్పకుండా దక్కను గవర్నరు శయ్యాగారంలోకి వెళ్ళి, అతనిని గాయపరిచి, అతని కొడుకును చంపి, అలాగే ఒక సరదారునూ, నలభైమంది పరిచారకులనూ, ఆరుగురు అంతఃపుర స్త్రీలనూ హతమార్చి, నిరపాయంగా, సమీపంలో ఉన్న సింహగడదుర్గానికి వెళ్ళి పోయాడు. మైసఖాన్ చావలేదు గాని, అతని బొటనవేలు పోయింది.

ఈ సాహస చర్యతో శివాజీ కీర్తిప్రతిష్ఠలు పెరిగాయి. త్వరలోనే అతను బలాటి సాహసచర్య మరొకటి చేశాడు. 1664

జనవరి 16—20 తేదీల మధ్య అతను సూరత్ పైన పడి, దాన్ని కొల్లగొట్టాడు. పశ్చిమ తీరాన అంత భాగ్యవంతమైన రేవుపట్టణం మరేదీ లేదు.

శివాజీ చేసిన ఇలాటి చర్యలు దక్కనులో మొగలుల కీర్తికి, పలుకుబడికి గొడ్డలిపెట్టయాయి. అందుకని ఔరంగజేబు 1665 లో శివాజీని నిర్బంఢిస్తానని కొంత సైన్యాన్ని పంపాడు. అంబరు రాజైన జయసింగు, దిలీర్ ఖాన్ అనే వాడూ ఆ సైన్యానికి అధిపతులు.

జయసింగు రణవిద్యలోనూ, రాజనీతిలోనూ గట్టివాడు. అతను పురందర్ధదుర్గాన్ని ముట్టడించాడు. మొగలులు శివాజీ రాజధాని అయిన రాజగడదుర్గాన్ని కూడా ముట్టడించారు. మొగలులను ప్రతిఘటించడంలో గల కష్టనష్టాలను గ్రహించి, శివాజీ 1665 జూన్ 22 న జయసింగుతో పురందర వద్ద సంధి చేసుకుని, తన దుర్గాలలో ఇరవై మూడింటిని మొగలుల కిచ్చి, తాను పన్నెండు మాత్రమే ఉంచుకున్నాడు. అతను మొగలులకు దక్కను యుద్ధాలలో సహాయంగా 5,000 అశ్విక సైనికులను తోడివ్వటానికి కూడా ఒప్పుకున్నాడు. తరవాత జయసింగు బిజాపూరు పైన యుద్ధం

చేసినప్పుడు ఆ యుద్ధంలో శివాజీ పాల్గొన్నాడు కూడా. జయసింగు శివాజీకి పెద్ద ఆశలు పెట్టి, అగ్రాలోని మొగలుదర్బారుకు వెళ్ళటానికి ఒప్పించాడు. శివాజీ తన కొడుకైన శంభూజీని వెంటబెట్టుకుని బయలుదేరి, 1666 మే 9న అగ్రా చేరాడు.

అయితే మొగలుదర్బారులో శివాజీకి పెద్ద పరాభవం జరిగింది. ఔరంగజేబు అతన్ని 5వేలకు సర్దారుగా మాత్రమే పరిగణించాడు. శివాజీ అవమానం భరించలేక అల్లరిచేసి మూర్ఛపోయాడు. ఒళ్ళు తెలిశాక అతను పాదుషాను నిందించాడు. పాదుషా అతన్ని నిర్బంధంలో పెట్టించాడు. మరొక

ఇది పరిస్థితిలో హతాశుడైనాడు. కాని శివాజీ ఒక యుక్త పుత్రుడు, చిన్నదంలో తనకు చాచి కుదిరినట్లు ప్రకటించి అందుకుగాను రజా జాబ్బాబులకు గంపలలో పట్నం, మిఠాయిలు ఇవ్వమని బదులుగా పంపినాడు. తదిరజా అర్హత కల్పించి గంపలను తన సయ్య సుబాని బహుమతి పొందెను. శివాజీ, అతని కుమారులతో గంపల సూక్ష్మముగా మొగలు పరిలవాళ్ళ కళ్ళలో దుమ్ము జల్లి తీర్చిదిద్దుకున్నాడు. తన కుమారులు మధురలో ఒక మహారాజ్యబ్రహ్మణ గృహంలో ఉంచి, శివాజీ బిచ్చగాడి వెలిరిలో అలహాబాద్, కాశీ, గయా, తెలంగాణాల్ మదుగా, 1666 నవంబరు 30 నుండి నవంబరు 10 వరకు పుట్టలారికి పేరుకున్నాడుగాని, అతని అతని తరవాత మూడేళ్ళపాటు డివాన్ మొగలుతో ఉంచాడని లాకుం వెళ్ళుతే ముగ్గురు కాలం లో పొరగే జేసిరి అతని కంఠాని

శివాజీ రెండు రామింగుల తొలుతి

అనే బిరుదు, బిరుదులో ఒక జాగిరు ఇచ్చాడు. ఆయితే 1670 లో తిరిగి శివాజీకి మొగలులకు ఘర్షణ అరిగి మయింది. శివాజీ తాను పీఠాధిపతి అయి లక్ష్మీదత్తం చేసినది గుర్తొలగినా బాదాపు అమ్మిటిని తిరిగి గెలుచుకున్నాడు. 1670 అక్టోబరులో సూర్యవంశ గ్రాన్ని రెండోసారి కొల్లగొట్టాడు. 1674 జూన్ 16 న శివాజీ చిత్రపతి అన్న బిరుదుతో ధార్మగడకు రాజుగా అత్యంత వైభవంతో పటాభిషేకం జరుపు కున్నాడు. అతను గొలకొండ సుల్తాను మెత్రి సంపాదించి, ఒక్క సంవత్సరంలోనే జింజీ, వెల్లూరు, పరిసర ప్రాంతాలను జయించాడు (1677). శివాజీ కిరిత్ బాటు అతని రాజ్యం కూడా జయించింది. అందులో 100 మరలండి. అతని తొలి జిచ్చలో ఉండగానే అతను జనవరి 3 వ తేదీ, 1680 జూలై 14 న మరణించాడు.

దెలిక రెండు రామింగుల తొలుతి

నేహూ కథ

22

ప్రజల దృష్టి హెచ్చుగా స్వరాజ్యమును
మిదిగో రాష్ట్రశాసనసభల మిదిగో ముఖ్య
తున్నది. శాసనసభలకు ఎన్నికైన వారు
ఏమి చెయ్యి దలిచినది తలయారెడు.
వారు బడ్జెటును తీసిపుచ్చారు. కాని
వైస్రాయి సంతకంతో అది చట్టమయింది.
అలాగే రాష్ట్రాలలో ప్రజల ప్రతినిధులు
నిరాకరించిన బిల్లులు గవర్నర్ల సంతకాలతో
చట్టాలయాయి. అంతటితో స్వరాజ్యపు
అటాకెష్టుయినట్లయింది. ఇక ఏదన్నా బిల్లు
వలిపిరాక్షంతు. అది శాసనసభలలో గాక
బయటనే జరగాలి!

1924 మధ్యలో అహమ్మదాబాద్ లో
కాంగ్రెసు కమిటీ మీటింగు జరిగింది.
ఈ సమావేశంలో గాంధీజీకి, స్వరాజ్య
లకూ మధ్య విభేదాలు తీవ్రమయ్యాయి.
మోతీలాల్, దాసూ మొదలైన వాళ్ళు
అనేక మందితోనూ బయటికి వెళ్ళి
పోయారు. చాలామంది కాంగ్రెసు వాదులకు
అహంసలో విశ్వాసం లేదని కూడా గాంధీజీ
అప్పుడు తెలుసుకున్నాడు!

చిట్టచివరకు గాంధీజీ స్వరాజ్యపు
వైఖరికి సమాధానపడి, వారికి తన ఆశ

ర్వాదా లిచ్చి, తాను రాజకీయాల నుంచి
విరమించుకుంటున్నా నని చెప్పి, తప్ప
కున్నాడు. ఆయన శకం అయిపోయిం
దన్నారు. ఆయన శకు లుడిగిపోయా
యన్నారు, మోతీలాల్ దాసూ కలిసి గాంధీ
జీని వెనక్కు నెట్టికొరన్నారు. కాని తప్పి
వట్టమాటలు. ప్రజలలో గాంధీజీ వలుకుబడి
వనాడూ తగలేదు. వైస్రాయి నానాటికి
నింగింది.

స్వరాజ్యపు ఉధృతమే క్రమంగా
తగ్గుతూ వచ్చింది. మొదట్లో మోతీలాల్
శాసనసభ కార్యక్రమంలో చాలా ఉత్సా
హంగా పనిచేశాడు. స్వరాజ్యపులకు శతర

పార్టీల సహకారం కూడా లభించింది. ఆయితే చిక్కులు కూడా ఏర్పడ్డాయి. కాంగ్రెసు బలం పెంచటానికి అడ్డమైన వాళ్ళనూ సభ్యులుగా చేర్చారు స్వరాజిస్టులు. ఇంతలో ఎన్నికలు వచ్చాయి. అందుకు డబ్బు కావాలి. ధనికులను బుపామతు చెయ్యవలసి వచ్చింది. వారిలో కొందరిని స్వరాజిస్టు అభ్యర్థులుగా కూడా నిలబెట్టారు. ఇందువల్ల పార్టీలో అది నుంచీ పురుగు ప్రవేశించింది. క్రమంగా క్రమశిక్షణ సన్న గిల్లింది. ప్రభుత్వం స్వరాజిస్టులలోనే కొందరిని మచ్చిక చేసి చిలికలు కలిగించింది. కొందరు బారుకుని ప్రతిపక్షంలో జొర

బడ్డారు. మోతీలాల్ ఉగ్రుడయాడు. కాని ఏమీ చేయలేకపోయాడు.

1921-22 లో జవాహరుతో బాటు ఉద్యమంలో చేరి ఖైళ్ళకు వెళ్ళినవారు మంత్రిలై, కాంగ్రెసు నాయకులను ప్రతిఘటించి, ఖైదులో పెట్టించే స్థితికి వచ్చారు.

1924 డిసెంబరులో బెల్గాంలో జరిగిన కాంగ్రెసు సమావేశానికి గాంధీజీ అధ్యక్షుడు. ఆయన చేసిన అధ్యక్షపన్యాసం జవాహరుకు సచ్చలెదు, అది ఉత్తేజకరంగా లేదు. సమావేశం ఆయాక గాంధీజీ కోరికపై రాగల సంవత్సరానికి కాంగ్రెసు కమిటీ కార్యదర్శి పని జవాహరు పైనే పడింది. తన కంతగా ఇష్టం లేకపోయినా జవాహరు కా పని తప్పలేదు.

1925 వేసవిలో మోతీలాలును ఉబ్బసం బాధించింది. ఆయన సకుటుంబంగా హిమాలయాలలోని డల్ హౌసీకి వెళ్ళాడు. అక్కడ జవాహరు కూడా ఉండగా జూను మాసంలో ఒకనాడు చిత్తరంజన్ దాసు మరణవార్త తెలిగ్రాం ద్వారా తెలిసింది. మోతీలాల్ హతాశుడై పోయిన వాడల్లె గంటల తరబడి ఒక్క మాటైనా అనలేదు. ఆయన కుడిచేయ్యి పడిపోయింది. ఇంత కాలమూ ఇద్దరూ

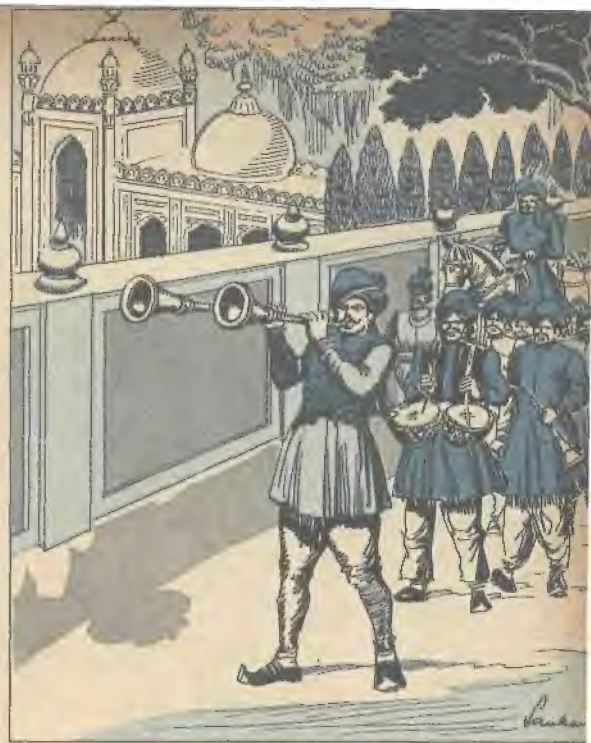

పంచుకున్న భారమంతా ఇప్పుడు మోతి
లాలు పైన పడింది.

మత కలహాలు కాంగ్రెసు కోక తిరని
సమస్యగా పరిణమించాయి. యాదద్భారత
స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాటం సాగించటమే
గాక, మతైక జీవనంలో ఏ మాత్రమూ
విశ్వాసం లేని జవాహరు మతతత్వాన్ని,
దాని వల్ల దేశానికి రాజకీయంగా జరుగు
తుందిన నష్టాన్ని చక్కగా అవగాహన
చేసుకోగలిగాడు.

హిందూ ముస్లిము వర్గాల మధ్య
ఛిద్రాలు రావటానికి అనేక కారణా
లున్నాయి. ముస్లిములు బక్రీదు' పండగకు
అవులను కొస్తే హిందువులు సహించలేరు.
రోజుకు అయిదుసార్లు నమాజులు చేసే
ముస్లిములు తమ ప్రార్థనల సమయంలో
మసీదు బయట ఊరేగింపులు బాజాభజంత్రీ
లతో వెళితే సహించలేరు. మొహర్రం
పండగనాడు హిందువుల పండగ ఏదైనా
పస్తే తప్పక గలాటా జరుగుతుంది. చాంద్ర
మాసం ప్రకారం వచ్చే మొహర్రం ఏ యేడు
ఏ తేదీన వచ్చేదో చెప్పటం కష్టం.

ఇలాటి కారణాల వల్ల హత్యలు జరగ
పలిసినంత కారణం మేమీ లేదు. కాని
అవతల బ్రిటిషువాళ్ళు విభజించి పాలించే

నీతిని పాటించి, మత కలహాలు ఎగదోసి,
మతహత్యలకు బాగా దోహదం చేశారు.
ఉభయ పక్షాలా ఖుద్రులకు ప్రాముఖ్యమూ,
నాయకత్వమూ లభించింది. వాళ్ళకు
స్వాతంత్ర్య పోరాటంతో గాని, ప్రజలను
ఉద్ధరించటంతో గాని నిమిత్తం లేదు;
మతోన్మాదం ప్రజలలో రెచ్చగట్టి రాజకీ
యోద్యమాన్ని నీరు కార్చటమే ఈ ఖుద్ర
నాయకుల పని. వాళ్ళు దేశంలోని మత
సఖ్యతా సుహృద్భావాలకు విలయిన బొట
నల్లా అగ్గి పెట్టేశారు.

భారతదేశంలో హిందువులు ధనిక
వర్గమూ, ముస్లిములు పేద వర్గమూ అని

ప్రజాసామన్యంలో వారికి పలుకుబడి లేదు. ముస్లిములు మతవాదుల ధాటికి వాళ్ళు తట్టుకోలేరు. అయినా ఆరంభంలో వాళ్ళు మతవర్గాల సామరస్యం కోసం తీవ్రంగానే కృషి చేశారు.

1924 లో కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడుగా ఉండిన మహమ్మదల్లీ, గాంధీజీ మూడు వారాల నిరశనప్రతి మెప్పుడు, ఢిల్లీలో "యూనిటీ కాన్ఫరెన్స్" ఒకటి జరిపాడు. సామరస్యం కోసం విశ్వప్రయత్నాలు జరిగాయి, కాని ఏ సమస్య వరిష్కారమయే మార్గం ఏర్పడలేదు.

ఈ దుస్థితి రాజకీయంగా ఎలా పరిణమించిందంటే, రాజకీయ హక్కుల పెనగొట్టడాన్ని, స్థావర కోసమూ, నియోజక వర్గాల కోసమూ సంఘర్షణ రాజకీయోద్యమంగా పరిణమించాయి. కాంగ్రెసులో అనేకమంది ముస్లిములు ఉన్నారు. వాటిలో నిజమైన జాతీయవాదులు ఉన్నారు. వాళ్ళు "జాతీయ ముస్లిముల పార్టీ" అని కూడా ఒక కూటమి ఏర్పాటు చేశారు. అయితే వారందరూ మధ్య తరగతి అగ్రశ్రేణికి చెందినవారు.

ధిల్లీ విఖ్యాతా సమావేశం ముగిసిందే లేదే అలహాబాదులో హిందూ ముస్లిముల కొట్లాటలు చెలరేగాయి. ఢిల్లీ నుంచి జవాహర్ అలహాబాదుకు తిరివేగంగా వచ్చి చేరాడు. అప్పటికి కొట్లాటలు విలించిపోయాయి. కాఫీ హిట్ తాలాకు విషం శాశ్వతంగా మిగిలిపోయింది.

ఈ దుస్థితి రాజకీయంగా ఎలా పరిణమించిందంటే, రాజకీయ హక్కుల పెనగొట్టడాన్ని, స్థావర కోసమూ, నియోజక వర్గాల కోసమూ సంఘర్షణ రాజకీయోద్యమంగా పరిణమించాయి. కాంగ్రెసులో అనేకమంది ముస్లిములు ఉన్నారు. వాటిలో నిజమైన జాతీయవాదులు ఉన్నారు. వాళ్ళు "జాతీయ ముస్లిముల పార్టీ" అని కూడా ఒక కూటమి ఏర్పాటు చేశారు. అయితే వారందరూ మధ్య తరగతి అగ్రశ్రేణికి చెందినవారు.

నవాబునందిని

9

మరిణిగిపోయిన ఓడలో నుంచి బయట పడినవాళ్ళను రక్షించేందుకు ఇతర పడవలలోవాళ్ళు చాలా మంది నదిలోకి దూకారు. ఉస్మాన్‌ఖాన్ కూడా నీటిలో మునిగాడు. చాలా సేపయాక అతను పైకి తేలాడు గాని, ఏదో బరువు తనను నీటిలోకి లాగుతున్నట్టు కనిపించాడు. ఒక పడవ అతని సమీపానికి వచ్చింది గాని, అందులోకి ఎక్కడం అతనికి సాధ్యంగా కనబడలేదు. పడవలో వాళ్ళొక బట్ట కొనను కిందికి జార్చగా అతను దాన్ని పట్టుకున్నాడు. అతన్ని మెల్లిగా పైకి లాగారు. అతని వెంబడి ఆయషా కూడా పైకి వచ్చింది. ఆమెలో ఏమాత్రమూ చైతన్యం లేదు.

అయితే ఆయషా చావలేదు. ఆమె కోలు కుని మామూలు మనిషి కావటానికి చాలా కాలం పట్టింది. కాశ్మీరుబేగం నిద్రాహారాలు లేకుండా ఆమెకు శుశ్రూష చేసింది. ఎప్పుడూ తాగి తందనాలాడే సులేమాన్‌ఖాన్ కూడా ఆయషా దుస్థితి చూసి దిగులుపడి, తాగటం మరిచిపోయి, ఆమె స్వస్థత గురించి ఆందోళన చెందాడు.

ఇక ఉస్మాన్ సంగతి వేరే చెప్పనవసరం లేదు. అతను రాత్రింబగళ్ళు ఆయషా గది నానుకుని ఉన్న పసారాలోనే ఉండేవాడు.

ఆయషాకు క్రమంగా స్వస్థత చేకూరింది. ఆమె పక్కమీది నుంచి లేచి ఇటూ అటూ

కదిలే స్థితికి వచ్చింది. ఒకనా డామె ఉస్మాన్‌ను తన గదిలోకి పిలిచింది. గదిలో ఆమె తప్ప ఇంకెవరూ లేరు. ఆమె మంచం తప్ప కూర్చోవటాని కక్కడ మరొక అననం కూడా లేదు. ఆ యపా అనుమతితో ఆ మంచం మీదనే ఉస్మాన్ కూడా ఒక పక్క కూర్చున్నాడు.

ఉస్మాన్ అనుమతి లేకుండా తాను దూరదేశం వెళ్ళినందు కామె క్షమాపణ చెప్పకున్నది.

“నువ్వు చెయ్యగూడని పని చేసినట్టు నే నెన్నడూ అనుకోలేదు. నువ్వు తిరిగి రాగానే నా శరీరంలో మళ్ళీ ప్రాణాలు

ప్రవేశించి నట్టయింది. క్షమాపణ అనవసరం,” అన్నాడు ఉస్మాన్.

“నేను లేని సమయంలో మన అదృష్టం తారుమారై పోయింది. అందుకు నువ్వు చింతిస్తున్నావా?”

“నువ్వు వెళ్ళావు, అదృష్టం కూడా వెళ్ళి పోయింది.”

“అందు కేమీ ఉపాయం లేదా?”

“నువ్వు నా క్షమం కోరితే ఉపాయాల కేం తక్కువ?”

“నా సుఖదుఃఖాలు నీ పైనే ఆధారపడి ఉన్నాయని ఎరగవా?”

“ఎరగటం వల్లే ఈ బొందెలో ప్రాణాలు నిలుపుకుని ఉన్నాను. కాని, కష్టకాలంలో నన్నెలా విడిచి వెళ్ళిపోయావు?”

“ఈ సంగతి నీవు నన్నడగకుండా ఉంటే బాగుండేది. యువరాజు జగతసింహుణ్ణి చెర విడిచింతామని వెళ్ళాను. ముందు పాట్నాకూ, తరువాత అగ్రాకూ వెళ్ళాను.”

“నా కా సంగతి తెలియవే తెలియదు. నీ ప్రయత్నం ఒక విధంగా నాకూ అనుకూలమే,” అన్నాడు ఉస్మాన్.

“ఎలా?”

“జగతసింహుణ్ణి చంపటం నా జీవితాశయంగా పెట్టుకున్నాను. అతను యావజ్జీవ

కారాగృహ వాసం చేసి అక్కడే మరణిస్తే నా కోరిక నెరవేరే అవకాశం ఉండేదికాదు. అతన్ని నువు విడిపించటం నాకు సహాయం చేయ్యటమే, మొహం తిప్పేసుకున్నావేం? నా మాటలు నీకు కష్టంగా ఉన్నాయా?"

"లేదు. నన్ను దేవు డెందుకు సృష్టించి ఉంటాడా అని ఆలోచిస్తున్నాను. నా వల్ల కలహద్వేషాలు తప్ప మరేమీ కలగలేదు. నీ వంటి ఉత్తమ పురుషుడు నా కోసం లోలోపల దహించుకుపోతున్నాడు!"

"అలా దహించుకు పోవటం నా కానం దమే. నాకు నువు దగ్గిరలో ఉంటే అంతే చాలు," అన్నాడు ఉస్మాన్.

"నా మూలాన బాధపడుతూ కూడా నన్ను చావకుండా ఎందుకు కాపాడతావు?"

"జగతసింహుడు కారాగృహంలో ఉన్నాడంటే దేశం కాని దేశానికి పరిగెత్తావే, నువు చచ్చిపోతే నాకు ఏచ్చిపెత్తిపోదా?"

"ఉస్మాన్, నిన్ను వేడుకుంటాను. నీ మనసు నా పై నుంచి మళ్ళించి కర్త వ్యానికి పూనుకో. వీరుడివి, యోధుడివి, సాహసివి—యుద్ధంలో నీ ప్రతాపం చూపించి, సామ్రాజ్యాన్ని గెలుచుకో."

ఉస్మాన్ ను తాను పెళ్ళాడే అదృష్టం లేదు గాని, అతని వెంటనే ఉండి, అతని కష్టసుఖాలన్నిటిలోనూ భాగం పంచుకోవ

టానికి తనకు అభ్యంతరం లేదనీ, అతని సమస్త యత్నాలలోనూ భాగస్వామిగా ఉంటాననీ ఆయన అన్నది. ఆమె ఆలా సహకరిస్తే తాను పోయిన రాజ్యాన్ని తిరిగి సంపాదించుకునే ప్రయత్నాలను ఉత్సాహంతో చేస్తానని ఉస్మాన్ అన్నాడు...

జగతసింహుడికి కారాగార విముక్తి లభించింది. మానసింహుడి ప్రతిష్ఠకు భంగం కలగలేదు. అక్బరుపాదుషా ఉత్తరువు పై జగతసింహుణ్ణి విడుదల చేశారు. అతను రాజోచితమైన దుస్తులు ధరించి సభాభవనానికి వెళ్ళి, తన తండ్రికి నమస్కారం చేసి, క్షమాపణ వేడాడు.

"నాయనా, నీ తప్పు అన్నిటినీ అక్బరు పాదుషా వారు క్షమించారు," అన్నాడు మానసింహుడు.

జగతసింహుడు కారాగార విముక్తి పొందటమే గాక, మానసింహుడి స్థానంలో బెంగాలు, బిహారు, ఒరిస్సాలకు సుబేదారుగా కూడా నియోగించబడ్డాడు. మానసింహుణ్ణి రావలిసిందని పాదుషా అజ్ఞాపించాడు. ఆ తరువాత మానసింహుణ్ణి ఏ పనికి నియోగిస్తారో తెలియదు.

తండ్రి ఆజ్ఞ ప్రకారం జగతసింహుడు తన తండ్రి ఖాళీచేసిన సింహాసనం పైన కూర్చున్నాడు. సభికులందరూ కొత్త సుబేదారుకు అభివందన చేశారు.

సభ ముగియగానే తండ్రికొడుకు లిద్దరూ ఇంటికి వెళ్ళారు. అక్కడ ఊర్మిళాదేవి మందిరంలో జగతసింహుడు తిలోత్తమను తిరిగి కలుసుకున్నాడు. తనను విమల ఊర్మిళాదేవి వద్దకు తీసుకురావటమూ, ఊర్మిళాదేవి తనను ఆదరించి, పెంట ఉంచుకోవటమూ మొదలైన విషయా అన్నిటినీ తిలోత్తమ తన భర్తకు తెలియజేసింది.

మానసింహుడు పాట్నాను సపరివారంగా పదిలి ఆగ్రాకు పోతూ, జగతసింహుడికి తోడుగా అతని తమ్ముడైన మహసింహుణ్ణి

ఉంచి వెళ్ళాడు. అయితే తిలోత్తమ వైపు వాళ్ళు విమలా, ఆస్మాని, లక్ష్మిణి, దిగ్గ జూడూ పాట్నాకు వచ్చారు.

జగతసింహుడి రాజ్య పరిపాలన కొంత కాలంపాటు ప్రశాంతంగా సాగింది. ఆతనికి జీవితం అనందమయంగా గడిచింది. కాని తరవాత రామచంద్రదేవుడి నుంచి ఒక దుర్భార వచ్చింది; ఉస్మాన్‌ఖాన్ యుద్ధ సన్నాహాలు మళ్ళీ ఆరంభించాడట. ఒరిస్సాలో మళ్ళీ ఆశాంతి చెలరేగుతుంది కాబోలునని జగతసింహుడు విచారించాడు.

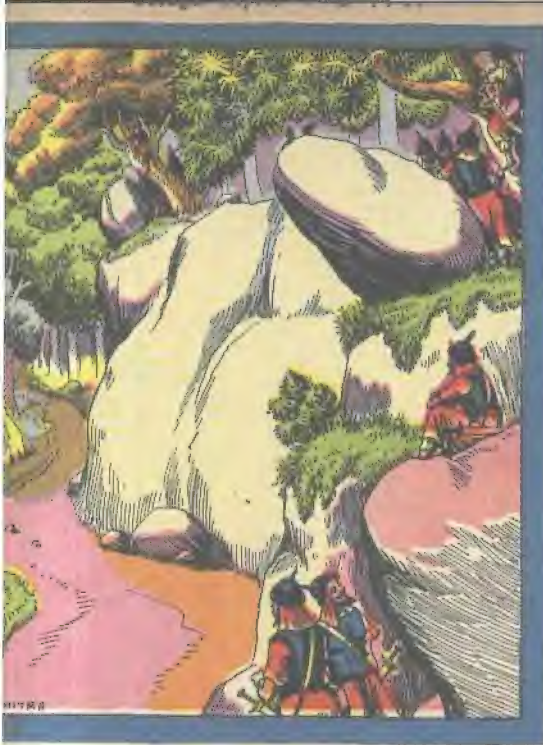
త్వరలోనే మరొక వార్త వచ్చింది. ఉస్మాన్ పూరిని ఆక్రమించాడు. రామ

చంద్రదేవు ఢింకొక దుర్గానికి పారిపోయి తల దాచుకున్నాడు.

మళ్ళీ తలవెత్తిన పరామలను నాశనం చేయటం తన విధిగా భావించి మహాసింహుడు గొప్ప సేనను తీసుకుని ఒరిస్సాకు వెళ్ళాడు. భద్రకు దగ్గరలోనే ఉభయ సైన్యాల మధ్యా అతిభయంకరమైన యుద్ధం జరిగింది.

ఉస్మాన్ అమితోత్సాహంతో యుద్ధం చేసి, మొగలాయీ సేనలను ఘోరంగా ఓడించాడు. పారిపోతున్న తన సైనికుల వెంట మహాసింహుడు కూడా వెనక్కు మళ్ళివలిసి వచ్చింది.

ఒరిస్సా అంతా మళ్ళీ పఠానుల అధీనమయింది. అయిషా ఇచ్చిన ఉత్సాహంతో ఉస్మాన్‌ఖాను బెంగాలును కూడా జయించటానికి బయలుదేరాడు. ఉస్మాన్ ధాటిని మహాసింహుడు ఏమీ అడ్డగించలేక పోవటం చేత జగతసింహుడు కూడా యుద్ధరంగానికి బయలుదేరి వచ్చాడు.

అతి స్వల్పకాలంలోనే పఠానులు మేదినీపూర్, కోల్తానులను పూర్తిగా ఆక్రమించి, మరి కొన్ని ప్రాంతాలను కొంత మేర జయించుకున్నారు. యుద్ధం జరిగినప్పడల్లా విజయం ఉస్మాన్‌దే. అతని శక్తి సాహసాలను విరోధులే మెచ్చుకునే

వారు. ఒరిస్సా లాగే బెంగాలు కూడా పఠానుల వశ మవుతుందని అనుకున్నారు.

అయిషా సంతోషానికి మేరలేదు. ఆమె ఆయుధాలు పట్టి యుద్ధరంగంలో పోరాటం మినహాగా యుద్ధక్రమంలో పూర్తి ప్రాతనిర్వహించింది. ఉస్మాన్‌ఖాన్ పొందిన ఉత్సాహం ఇంతా అంతా కాదు. అతన్ని ఎదట పడి జయించటం తన వల్ల కాదని జగతసింహుడు నిశ్చయించుకుని, ఉస్మాన్‌ను చంపే ఉపాయాలలో చించసాగాడు. చివర కొక ఉపాయం దొరికింది.

వర్ధమానాన్ని జయించినట్లయితే బెంగాలుదేశ మంతా ఉస్మాన్ చేతికిందికి వస్తుంది. మందారణ దుర్గం స్వాధీనపరచుకుని దాన్ని సైనిక శిబిరంగా వాడుకున్నట్లయితే వర్ధమానాన్ని జయించటం తేలిక. అందుచేత ఉస్మాన్ కొంత సైన్యాన్ని మందారణ దుర్గం పైకి పంపాడు. ఆ సమయంలో జగతసింహుడు వర్ధమానంలోనే ఉన్నాడు. ఆ సంగతి ఉస్మాన్‌కు తెలుసు. జగతసింహుడు ఎప్పుడైనా తన అత్తవారి ఇల్లయిన మందారణకు వస్తాడేమో చూస్తూ ఉండమనీ, అతన్ని ప్రాణాలతో పట్టుకుని తన వద్దకు తీసుకు రమ్మనీ ఉస్మాన్ తన సైనికులకు చెప్పిపెట్టాడు.

ఉస్మాన్ సైనికులు మందారబా దుర్గ ప్రాంతపు అరణ్యాలలో దాగి ఉండి జగత సింహుడి రాక కోసం నిరీక్షించారు, కాని అతను రాలేదు. అతను కొద్ది మంది సైనికులను తీసుకుని, కాలిబాటల వెంట ఒరిస్సా వేపుగా బయలుదేరాడు. ఎలాగైనా ఉస్మాన్‌ను చుట్టుముట్టి చంపేయాలని అతని ఉద్దేశం. అలాటి ఉద్దేశమే ఉస్మాన్‌కు కూడా ఉండటం చేత అతను కూడా కొద్ది మంది సైనికులను తీసుకుని జగతసింహుడి కోసం కారాడుతూ తిరగసాగాడు.

ఒక రోజు జగతసింహుడికి ఉస్మాన్ ఆచోకి తెలిసింది. అతను కొద్ది మంది సైని

కులతో సువర్ణరేఖా నదీ తీరానికి దగ్గరలో ఉన్నాడు. వెంటనే జగతసింహుడు డక్కడికి తన సైనికులతో సహా బయలుదేరాడు. జగతసింహుడి రాక వనిగట్టి ఉస్మాన్, తనకు యుద్ధకాంక్ష లేనట్లు గుర్తుగా ఒక సైనికుడికి తెల్లజెండా ఇచ్చి జగతసింహుడి కెదురు పంపాడు. తెల్లజెండా తెచ్చినవాడు జగతసింహుడితో, "మీ మా సైనికుల మధ్య యుద్ధం వల్ల ప్రయోజనమేమీ ఉండదు. ఉభయ పక్షాల వారి ఉద్దేశాల ననుసరించి మీరూ, మా నవాబుగారు ద్వంద్వయుద్ధం చేసుకోవటం మంచిదని మా నవాబుగారు చెప్పమన్నారు."

అన్నాడు. జగతసింహుడు తన సమ్మతి
ఉస్మాన్‌కు అందజేశాడు. ఉస్మాన్ ఆయు
ధాలు ధరించి వచ్చాడు.

ఇద్దరూ కలియబడి భయంకరంగా
యుద్ధం చేశారు. ఉభయ పక్షాల సైనికులూ
ఎడంగా నిలబడి ఆ యుద్ధాన్ని చూశారు.
ఇద్దరూ కొంత గాయపడ్డారు, కాని ఒక
దశలో ఉస్మాన్ బల్లెం కూడా జగతసింహు
డికి దొరికింది. అతనా బల్లాన్ని ఉస్మాన్
తలకు గురిచేసి బలంగా విసిరాడు. దాని
తాకిడికి ఉస్మాన్ తల తిరిగిపోయి, కళ్ళు
చీకట్లు కమ్మి, నిశ్చేష్టుడై నిలబడ్డాడు.
ఆ క్షణంలో జగతసింహుడు తన వద్ద వున్న
రెండో బల్లాన్ని ఉస్మాన్ పక్షానికి గురిచేసి
బలం కొద్దీ విసిరాడు.

దానితో ఉస్మాన్ ఆ క్షణంలోనే చచ్చి
ఉండవలసింది. కాని ఆయషా, సాక్షాత్క
రించిన దేవత లాగా ఉస్మాన్‌కు అడ్డంగా
వచ్చింది. అందరూ ఒక్కసారిగా కేక

పెట్టారు. ఆ కేకతో ఉస్మాన్ చైతన్యవంతుడై
చూసే సరికి బల్లెం ఆయషా వీపులోకి
గుచ్చుకుపోయి ఉన్నది. అది గమనించిన
జగతసింహుడు నిలుపునా కంపిస్తూ,
చేతులు పై కెత్తాడు.

ఆయషా ప్రాణాలను కాపాడటానికి
వైద్యులు వచ్చారు గాని వారి వల్ల ఏమీ
కాలేదు. ఆయషా అఖరుసారిగా ఉస్మాన్‌కూ
జగతసింహుడికి వీడ్కోలు చెప్పి కన్ను
మూసింది.

జగతసింహుడు తల వంచుకుని కన్నీరు
కార్చాడు. ఉస్మాన్ కంటి వెంట నీరు కార్చ
లేదు. ఒక్క నిట్టూర్పు కూడా విడవలేదు;
అతని నేట మాట కూడా రాలేదు.

ఉస్మాన్ ఉత్సాహశక్తులూ, పరానుల
భవిష్యత్తూ ఆయషాతోనే అంతరించాయి.
ఒరిస్సా మొగలాయిల చక్రమయింది.
భారత దేశంలో పరానుల సామ్రాజ్యమే
అంతమైపోయింది. — (అయిపోయింది)

కృతఘ్నురాలు

పట్టు పదలని విశ్రమార్కుడు చెట్టు పద్దకు తిరిగి వెళ్ళి, చెట్టు పై నుంచి శవాన్ని దించి భుజాన వేసుకుని, ఎప్పటిలాగే మౌనంగా శ్మశానం కేసి నడవసాగాడు. అప్పుడు శవం లోని బేతాళుడు, "రాజా, నీవు పడే ఈ శ్రమ మరెవరికొరకొ అయి ఉంటుందని నా నమ్మకం. అందుచేత నిన్ను చూస్తే నాకు ఒక బోధిసత్వుడి కథ జ్ఞాపకం వస్తున్నది. శ్రమతెలియకుండా ఉండ గలందులకు నీకు ఆ బోధిసత్వుడి కథ చెబుతాను విను," అంటూ ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు :

ఒక అరణ్యంలో బోధిసత్వుడు తపస్సు చేసుకుంటూ అరణ్యమంతా తిరిగి, అపదలో ఉండే మృగాలనూ, పికాచాలనూ సైతం కాపాడుతూ ఉండేవాడు. ఒకనా డతను అరణ్యంలో ఇలా తిరుగుతూండగా ఒక పెద్ద బావిలో నుంచి ఒక స్త్రీ అక్రం దనం వినవడింది. బోధిసత్వుడు అందులోకి

బేతాళ కథలు

చూసే సరికి అతనికి ఒక స్త్రీ మాత్రమే గాక, ఒక సింహమూ, ఒక పామూ, ఒక బంగారుకుచ్చుపిట్టా కూడా కనిపించాయి.

“బాబూ, నలుగురు ప్రాణులం. ఈ బావిలో పడ్డాం. మమ్మల్ని బయటికి తీసి కాపాడు,” అని ఆ స్త్రీ బోధిసత్వుణ్ణి ప్రార్థించింది.

“మీరు పడటంలో అర్థం ఉన్నది, కాని ఎగిరిపోగల ఆ విట్ట బావిలో ఎలా పడింది?” అని బోధిసత్వు డడిగాడు.

“కిరాతులు వేసిన ఉచ్చులో దాని కాళ్ళు ఇరుక్కుపోయాయి. అందుచేత అది ఇప్పుడెగరలేదు,” అన్నది స్త్రీ.

బోధిసత్వుడు గడ్డితో తాడు పేని బావి లోని నలుగురు ప్రాణులనూ పైకి తీశాడు. నలుగురూ మనుష్యభాషలో మాట్లాడుతూ ఉండటం గమనించి అతను, “మీ రెవరు? మీ కథ ఏమిటి?” అని అడిగాడు.

సింహం ఇలా చెప్పింది:

హిమాలయాలలో వైదూర్యశృంగ మనే నగరంలో పద్మవేగుడనే విద్యాధరుడికి ప్రజవేగుడనే కొడుకుండే వాడు. వాడు అహంకారి కావటం చేత అందరితోనూ చిరోధం పెట్టుకున్నాడు. తండ్రి వాడితో వేగలేక, వాణ్ణి సింహం కమ్మని శపించి, వాడి కెవరు ఉపకారం చేస్తారో వారికి ప్రత్యుపకారం చేసిన మీదట కాపం పోతుం దని చెప్పాడు.

“మహానుభావా, నువ్వు నా కి ఉపకారం చేశావు. నీకు నా అవసరం కలిగినప్పుడు స్మరించావంటే నేను వచ్చి నీకు ప్రత్యుప కారం చేసి, కాపవిముక్తుణ్ణి అవుతాను,” అని చెప్పి, సింహం వెళ్ళిపోయింది.

తరవాత పక్షి తన కథ ఇలా చెప్పింది: ప్రజదంష్టుడనే విద్యాధర రాజుకు అయిదుగురు కూతుళ్ళు తరవాత రజత దంష్టుడనే కొడుకు పుట్టాడు. ఒకనాడు వాడి పెద్ద అక్క గొరిదేవి ముందు పెంజ

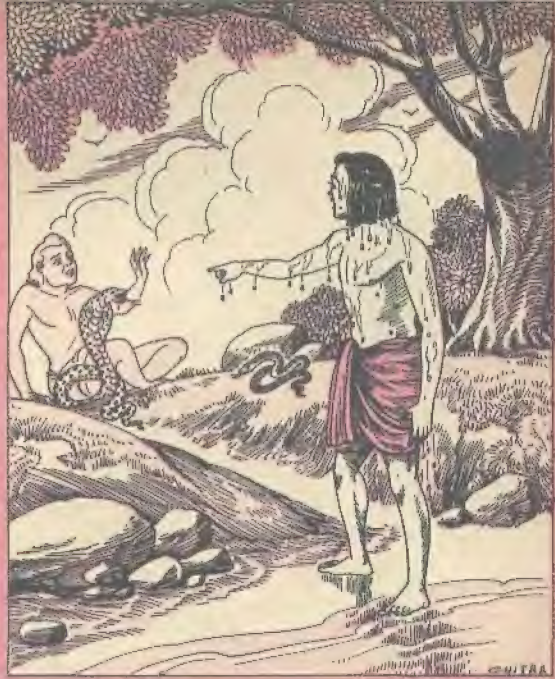

రక మనే వాద్యాన్ని వాయిస్తూ ఉండగా, వాడు కొంటెతనంగా దాన్ని లాగేసుకు పోయాడు. అమె వాణ్ణి పక్షిగా పుట్టమని శపించి, వాడికి ఉపకారం చేసిన వారికి ప్రత్యుపకారం చేసినప్పుడు శాపం తీరుతుందని చెప్పింది.

"నేనే అలా శాపం పొందినవాణ్ణి. నీకు అవసరం పడ్డప్పుడు నన్ను తలుచుకుంటే నేను వచ్చి నీకు ప్రత్యుపకారం చేసి శాప విముక్తి పొందుతాను," అని చెప్పి పక్షి వెళ్ళిపోయింది.

తరవాత పాము ఇలా చెప్పింది :

కశ్యపాశ్రమంలో ఒక మునికుమారుడుండేవాడు. వాడి కొక స్నేహితుడుండేవాడు. ఒకరోజున తన స్నేహితుడు కొలనులో స్నానంచేస్తూండగా, గట్టున కూర్చుని ఉన్న మునికుమారుడు తన సమీపంలోకి ఒక పాము రావటం చూసి, మంత్రంతో దాన్ని కట్టేశాడు. తరవాత స్నానంచేస్తున్న వాడు కొలనులో నుంచి ఒడ్డుకు వచ్చి, దగ్గరలోనే భయంకరమైన పామును చూసి, భయపడి మూర్ఛపోయాడు. మూర్ఛ తెలసినాక వాడా మునికుమారుణ్ణి పామై పుట్టమని శపించి, ఉపకారికి ప్రత్యుపకారం చెయ్యటమే శాపాంతంగా చెప్పాడు.

"నేనే అలా శాపం పొందిన ముని కుమారుణ్ణి. నీకు నా పల్ల ఉపకారం కావలసినప్పుడు నన్ను స్మరించినట్లయితే నేను వచ్చి నీ పని తీర్చి శాపం నుంచి విమోచనం పొందుతాను," అని చెప్పి పాము వెళ్ళిపోయింది.

అఖరుకు స్త్రీ తన వృత్తాంతం బోధి సత్కుడికి చెప్పింది. అమె ఒక క్షత్రియ యువకుడి భార్య. ఆ యువకుడు రాజు పద్ద కొలువుండేవాడు. తన భార్య శీలం మంచిది కాదని తెలిసి అతను ఆమెను శిక్షించ నిశ్చయించాడు. అవినీతిపరురాలైన ఆ భార్యకు ఈ సంగతి దాసిదాని

ద్వారా తెలిసింది. భర్త తనను ఏంచేస్తాడో నని భయపడి ఆమె ఇంటి నుంచి పారిపోయి, రాత్రివేళ చీకటిలో, అనూతిలో పడింది. తన పృతాంతం ఈ విధంగా చెప్పి ఆ స్త్రీ తనదారిని తాను వెళ్ళిపోయింది.

ఆ స్త్రీతో మాట్లాడిన ఫలితంగా బోధిసత్వుడికి అరణ్యంలో కందమూల ఫలాలు దొరకకుండా పోయాయి. అతను ఆకలితో అలమటించుతూ సింహాన్ని తలుచుకున్నాడు. వెంటనే సింహం వచ్చి, అతనికి లేళ్ళమాంసం తెచ్చిపెట్టి ఆకలి తీర్చి, శాప విమోచనం పొంది, విద్యాధర రూపంతో తన లోకానికి వెళ్ళిపోయింది.

మాంసభక్షణ చెయ్యటం మూలాన బోధిసత్వుడి తపస్సుకు భంగం కలిగింది. అతను మామూలు మనుష్యుల లాగే ద్రవ్యంతో జీవించవలసిన స్థితికి వచ్చాడు. ఆ సమయంలో అతను పక్షిని తలుచుకోగా అది వచ్చి, అతని అవసరం గ్రహించి, ఎక్కడి నుంచో ఒక రత్నాభరణం గల పెట్టె తెచ్చి అతని కిచ్చి, "దీనితో నీవు యావజ్జీవం సుఖంగా బతకవచ్చు," అని చెప్పి, శాపవిముక్తి పొంది వెళ్ళిపోయింది.

బోధిసత్వుడా నగలను అమ్ముకుందామని, సమీపంలోనే ఉన్న గోత్రవర్థన నగరానికి వెళ్ళాడు. అక్కడ అతనికి వీధిలో అతను రక్షించిన స్త్రీయే ఎదురై, "నేనెక్కడో ఉంటున్నాను. రాణిగారు నన్ను పరిచారికగా పెట్టుకున్నారు," అని చెప్పింది. అమాయకుడైన బోధిసత్వుడు ఆమెకు తన వద్ద ఉన్న రత్నాభరణం చూచి, బంగారుకుచ్చుపెట్ట దానిని ఎక్కడి నుంచో తెచ్చి తన కిచ్చిందని చెప్పాడు. నీతిమాలిన ఆ స్త్రీ, ఇంటికి తిరిగి వెళ్ళి ఈ సంగతి రాణితో చెప్పింది. ఆ రత్నాభరణం రాణిగారిదే. అందుచేత రాణి ఆ స్త్రీ వెంట తమ భటులను పంపి, బోధిసత్వుణ్ణి కట్టి తెప్పించింది.

రక్షించినట్లయితే, అర్థరాజ్యం ఇస్తానని మంత్ర పురోహితు లందరి సమక్షం లోనూ ప్రమాణం చేశాడు.

అప్పుడు బోధిసత్వు డా పాముతో, "రాజును వదిలిపెట్టు," అన్నాడు. వెంటనే పాము రాజును వదిలిపెట్టి, శాపవిమోచనం పొంది మునికుమారుడుగా మారిపోయింది.

రాజు బోధిసత్వుడికి తన అర్థరాజ్యం ఇచ్చేశాడు.

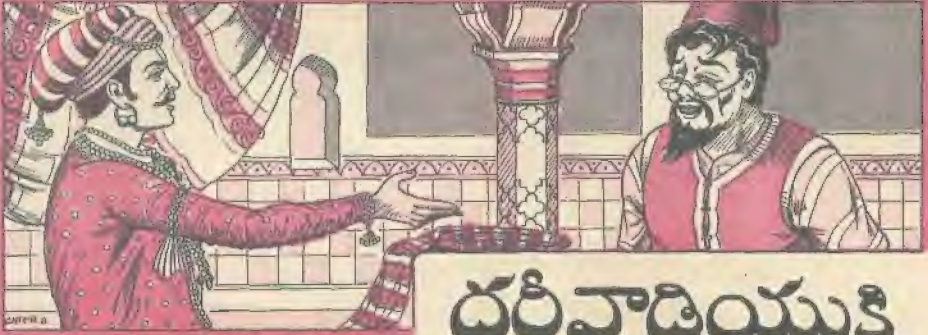
బేతాళు డీ కథ చెప్పి, "రాజా, నా కొక సందేహం. బోధిసత్వుడి చేత ఉపకారం పొందిన నలుగురు ప్రాణులలోనూ ముగ్గురు హీనజన్ములు. అయినప్పటికీ వారు బోధి సత్వుడికి ప్రత్యుపకారం చేశారు; కాని ఉత్తమజన్మ ఎత్తిన స్త్రీ అపకారం చేసింది. దీనికి కారణ మేమిటి? మానవుల కన్న హీన జాతులే ఉత్తములు కావటమా? లేక శాపానికి ముందు వారివి గొప్ప జన్మలు కావటమా? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం

తెలిసి కూడా చెప్పకపోయావో నీ తల పగిలిపోతుంది," అన్నాడు.

దానికి విక్రమార్కుడు, "ఎంత గొప్ప జన్మలు కలివారైనా నింహమూ, పక్షి, పామూ దుష్ప్రవర్తన కారణంగానే శాపాలకు గురి అయ్యాయి. అయితే శాపా లనుభవించటం వల్ల వాళ్ళ దోషాలు నశించాయి. స్త్రీ తన అవినీతికి శిక్ష అయినా పొందలేదు. అందుచేత ఆమెలోని కల్మషం నశించ లేదు. అదిగాక ఉపకారికి ప్రత్యుపకారం చేస్తేగాని మిగిలిన ముగ్గురికి శాప విమో చనం లేదు. స్త్రీ విషయంలో అలాటిది లేదు. ఆమె సత్ప్రవర్తన గలది అయితే ఉపకారానికి బదులు చేసి ఉండును; అలాంటిది కానందు వల్ల ఆమె బోధిసత్వు డికి అపకారమే చేసింది," అన్నాడు.

ఈ విధంగా రాజుకు మౌనభంగం కలగ గానే బేతాళుడు శవంతో సహా మాయమై మళ్ళీ చెట్టెక్కాడు. —(కల్పితం)

దర్జీవాడియ్యక్తి

ఒకనాడు అక్కరుపాదుషాతో కబుర్లాడుతూ, మాటల సందర్భాన బీర్పల్, "కొన్ని వృత్తులవాళ్ళు మహా తెలివిగలవాళ్ళు. మనం ఎంత జాగ్రత్తగా ఉన్నా మోసం చేస్తారు," అన్నాడు.

"జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి ఉంటే ఎలా మోసం చేస్తారు?" అన్నాడు పాదుషా.

"ఎంతమంది కాపలావాళ్ళను పెట్టినప్పటికీ ఒక చెన్నం బంగారం కాజెయ్యగల కంసాలులనూ, మూరెడుగుడ్డ తస్కరించగల దర్జీలనూ నే నెరుగుదును," అన్నాడు బీర్పల్.

పాదుషా ఈ మాట నమ్మలేక, "నా దగ్గర ఒక విలువగల సిల్కు తుంపున్నది. దానితో బేగమ్మకు చోళీ కుట్టించి చూస్తాం. సిల్కు తుంపు చోళీకి హనీ హనీగా సరిపోతుంది. అందుచేత దర్జీవాడు అందులో నుంచి తస్కరించలేడు. అదిగాక వాడి పైన

కాపలా పెడదాం. నీకు మంచి దర్జీ ఎవడైనా తెలుసా?" అని అడిగాడు.

"గులాబ్ అని దర్జీ ఒకడున్నాడు. వాడు మంచి పనిమంతుడూ, చురుకైన వాడూనూ. వాడు బేగమ్మకు చోళీ కుట్టనూ గలడు, మీ సిల్కు తస్కరించనూ గలడు," అన్నాడు బీర్పల్.

"అయితే వాణ్ణి పిలిపించు, వాడి యుక్తి శక్తి పరీక్షింతాం," అన్నాడు అక్కర్.

బీర్పల్ దర్జీవాణ్ణి పిలిపించి, వాడికి సిల్కుగుడ్డ చూపించి, "దీనితో బేగమ్ సాహెబా వారికి చోళీ కుట్టగలవా?" అని అడిగాడు.

దర్జీవాడు నమూనా కొలతలు చూసి, కుట్టగల నన్నాడు. దర్జీవాడు దివాణంలోనే పని పూర్తిచెయ్యాలన్నారు. వాడి కొక గది ప్రత్యేకించారు. వాడు తన దర్జీ పరికరాలన్నిటినీ అక్కడికి తెప్పించుకుని, పని

ప్రారంభించాడు. పని చేసేటప్పుడు వాడి వెంటడి ముగ్గురు రాజ్ దొంగలు హమేషా ఉన్నారు. గదిద్వారం వద్ద ఇద్దరు విచ్చు కత్తుల వాళ్ళు కావలా ఉన్నారు.

దర్జీవాడు మూడు రోజులపాటు పని చేశాడు. ఇంకా చోళీ పూర్తికాలేదు. నాలుగో రోజు దర్జీవాడి కొడుకు ఇంటి నుంచి తండ్రిని చూడవచ్చి, "నాన్నా, నువ్వు ఇంటికి రాక ఇవాళ నాలుగోరోజు, అమ్మ మండిపడుతోంది," అన్నాడు.

"నేరుమయ్యరా, వెధవా. ఇది మన ఇల్లు కాదు, రాజుగారి దివాణం," అన్నాడు దర్జీవాడు.

"అయితే అయింది. నువ్వెప్పుడొస్తావో చెప్పు," అన్నాడు కొడుకు.

"ఇదిగో, ఈ చోళీ పని పూర్తికావాలి," అన్నాడు తండ్రి.

"రెండుగంటల్లో అయే దాన్ని నాలుగు రోజులు కుడుతున్నావా? ఏం దర్జీవి?" అన్నాడు కొడుకు అమర్యాదగా.

"ఇది మీ అమ్మ చోళీ అనుకున్నావట్రా? బేగమ్ సాహెబా వారిది. నువ్వు పిచ్చి పిచ్చిగా వాగక ఇంటికి పద. లేకపోతే మెడ విరుగు తుంది," అన్నాడు దర్జీ.

తండ్రి కొడుకుల ఈ సంభాషణ వింటున్న అక్కడి వాళ్ళంతా విరగబడి నవ్వసాగారు.

"నేను పోను. నా మెడ ఎలా విరుస్తావో చూస్తాను," అంటూ దర్జీ కొడుకు వెటకారంగా నవ్వాడు.

దర్జీకి మండిపోయింది. వాడు తన చెప్ప తీసుకుని కొడుకు మీద కసగా విసిరాడు. దర్జీ కొడుకు దాన్ని తీసుకుని బయటికి పరిగెత్తాడు.

"వాణ్ణి పట్టుకొండి!" అని దర్జీ విచ్చు కత్తుల వాళ్ళకు కేకపెట్టాడు. కాని వాళ్ళు వినేదం చూస్తూ నవ్వారే గాని, దర్జీ కొడుకును పట్టుకోవటానికి ప్రయత్నించలేదు.

ఆ సాయంకాలానికి దర్శి చోళిని పూర్తి చేసి, పాదుషాకు సమర్పించాడు. పాదుషా దాన్ని తీసుకుపోయి బేగమ్ కిచ్చి, "ఇలాటి చోళి మరొకటి ప్రపంచంలో లేదు," అన్నాడు. దర్శివాడి పనితనాన్ని బేగమ్ చాలా ప్రశంసించింది.

కొన్ని రోజులు గడిచాక బేగమ్ ఆ చోళి ధరించి నగరంలోకి వెళ్ళింది. ఒక చోట ఆమె కొక స్త్రీ కనిపించింది; ఆ స్త్రీ కూడా తాను ధరించిన చోళి లాటిదే ధరించి ఉన్నది. అగ్రహంత ఆమె రాజభవనానికి తిరిగి వచ్చి, "నా చోళి లాంటిది ప్రపంచంలో మరెక్కడా లేదంటారే? ఎవరో

సామాన్య స్త్రీ ఇలాటి చోళియే తొడుక్కుని ఈ సాయంకాలం నాకు కనబడింది," అన్నది పాదుషాతో.

"అసంభవం. నీ చోళి లాంటిదయి వుండదు," అన్నాడు పాదుషా.

"నా కళ్ళతో నేను చూస్తే నా నా మాటలో నమ్మకం లేదా?" అని బేగమ్ అడిగింది.

బేగం చెప్పిన విషయం దర్వాస్తు చేయించిన మీదట, దర్శిగులాబ్ భార్యకు కూడా బేగమ్ ధరించిన చోళి లాటిదే ఉన్నట్టు బయట పడింది. పాదుషా దర్శిని, వాడి భార్యనూ పిలిపించి, "దుర్మార్గుడా,

నన్నే మోసం చేస్తావా?" అని దర్శిని అడిగాడు.

"ప్రభూ, నా వల్ల ఏ తప్పు లేదు. నా మీద అంత మందిని కాపలా ఉంచారు గదా, నేను దొంగతనం ఎలా చేస్తాను?" అన్నాడు దర్శి.

"అలా అయితే, బేగమ్మకు కుట్టిన చోటి లాంటిది నీ భార్య కెలా వచ్చింది?" అని పాదుషా అడిగాడు.

"మహాప్రభూ, గుడ్డ అదే, కాని నేను దాన్ని దొంగిలించ లేదు. జరిగిందేమిటో తమరు చిత్తగించాలి. నేను నాలుగు రోజులపాటు ఇంటికి వెళ్ళకుండా దివాణంలో పనిచేశాను. నన్ను పిలవటానికి వచ్చిన నా కొడుకు నలుగురి ఎదటా నాతో తూస్కరించి మాట్లాడసాగాడు. కోపం వచ్చి వాడి మీద పాదరక్ష విసిరాను. వాడు దాన్ని తీసుకుని పారిపోసాగాడు. కత్తి రించగా మిగిలిన గుడ్డముక్కలు అందులో

ఉన్నాయని జ్ఞాపకం వచ్చి, వాణ్ణి పట్టుకోమని కేకపెడితే కాపలావాళ్ళు నా మాట విన్నారు కారు. నే నింటికి వెళ్ళి చూసుకుంటే పాదరక్షలో గుడ్డముక్కలు కనిపించ లేదు. దాన్ని చోళీగా కుట్టించుకుని నా భార్య తోడుక్కోగా ఈ సాయంకాలమే చూశాను. నా భార్య తోడుక్కోక పోయినట్టయితే దాన్ని తమకు తప్పక ఇచ్చేసి ఉండును. ప్రభువులు తొడిగి విడిచినవి మేము కట్టుకోవలసిన వాళ్ళమే గాని, మేము విడిచినవి ప్రభువు లెలా తాకుతారు? నా వల్ల తప్పుంటే తల తియిం చెయ్యండి," అన్నాడు దర్శివాడు.

వాడి యుక్తికి పాదుషా ఆశ్చర్యపోయాడు. ఆ దర్శిది కూడా బీర్పల్ జన్మస్థలమేనని తెలికాక పాదుషాకు వాడి మోసం చూసి సంతోషం కూడా కలిగింది. ఆయన ఆ దర్శిదంపతులకు బహుమానా లిచ్చి పంపేశాడు.

శక్తివేగుడు

ఒకప్పుడు వర్తమానపురాన్ని పరోపకారి అనే రాజు పాలించేవాడు. ఆయనకు కనకరేఖ అనే కూతురుండేది. ఆమె అసాధారణ సౌందర్యవతి. ఆమెకు పెళ్ళి ఈడు వచ్చేకొద్దీ, ఆమె వివాహం గురించి తండ్రికి విచారం పట్టుకున్నది. ఆమెకు తగిన వరు డెక్కడ దొరుకుతా డన్నదే ఆయన విచారం. ఈ విషయమే ఆయన ఒకసారి తన భార్యతో అన్నాడు. అంటే ఆయన భార్య, "మీరు పిల్ల పెళ్ళి గురించి ఎందుకు బెంగపడతారు? అది తనకు పెళ్ళి వద్దంటున్నది; తనకు పెళ్ళి గీతే లేదని, పెళ్ళి చేస్తే చచ్చిపోతానని భయ పెట్టుతున్నది," అన్నది.

ఈ మాటలు విని నిర్ధాంతపడి, రాజు తన కూతురి వద్దకు వెళ్ళి, "ఏం, తల్లీ? దేవకన్యలు సైతం తమకు మంచి భర్తలు దొరకాలని ఆరాటపడతారు గదా, నువ్వు

పెళ్ళి వద్దంటున్నావుట, ఎందుచేత?" అని అడిగాడు.

కనకరేఖ తల వంచుకుని, "నా కిప్పుడు పెళ్ళి చేసుకోవాలని లేదు. శ్రమపడి నా పెళ్ళి చెయ్యటం చేత మీకు కలిగే లాభం మాత్రం ఏముందీ? నాకు లేని చింత మీ కెందుకూ?" అని తండ్రి నడిగింది.

"అదేమిటమ్మా? కన్యాదానాన్ని మించిన పుణ్యం ఏముంటుంది? అడది యుక్తవయస్కురాలై తండ్రి ఇంట ఉండటం మహాపాపం," అన్నాడు రాజు.

"సరే అయితే నేను పెళ్ళాడతాను. కాని నన్ను పెళ్ళాడేవాడు బ్రాహ్మణుడైనా, క్షత్రియుడైనా అయి ఉండాలి. అతను కనకపురిని చూసినవాడై ఉండాలి. ఈ రెండు నియమాలకూ భంగం లేకుండా ఎవరినైనా పెళ్ళాడతాను," అన్నది కనకరేఖ.

రాజు పరమానందం చెందాడు. తన కుమార్తెకు అతిసులభంగా భర్త దొరుకుతాడనుకున్నాడు. ఎందుకంటే, కనకపురిని చూసిన బ్రాహ్మణ క్షత్రియ యువకులు ఆ సంఖ్యాకంగా ఉంటారని ఆయన నమ్మకం. ఆ నమ్మకం తోనే మర్నాడాయన సభలోకి వచ్చి కూర్చుంటూనే, "మీలో ఎవరైనా కనకపురిని చూశారా?" అని అడిగాడు. కనకపురిని చూడటం మాట అటుంచి, ఆ పేరు విన్నవారు కూడా సభలో ఎవరూ లేకపోయారు.

అందుకు రాజు ఆశ్చర్యపడి, "బ్రాహ్మణుడు గాని, క్షత్రియుడు గాని కనకపురిని

చూసినట్లయితే నా కుమార్తె నిచ్చి పెళ్ళి చేస్తాను," అని నగరంలో చాటింపు వేయించాడు. ఈ చాటింపు పొరులందరూ విన్నారు. కాని ఒక్కడైనా రాజకుమార్తెను పెళ్ళాడతానని ముందుకు రాలేదు.

ఆ నగరంలోనే బలదేవు డనే బ్రాహ్మణుడి కుమారుడు శక్తిదేవు డనే వాడుండేవాడు. అతనికి పూదమాడే వ్యసనం ఉన్నది. దాని మూలంగా అతను తన దబ్బంతా పోగొట్టుకున్నాడు. ఈ సమయంలోనే అతనికి రాజుగారు వేయించిన చాటింపు వినిపించింది. కనకపురిని చూశానని అబద్ధమాడి రాజకుమార్తెను పెళ్ళాడితే తన కష్టాలన్నీ గట్టెక్కుతాయని అతనికి అనిపించింది.

అందుచేత శక్తిదేవుడు చాటింపు వేసే వాళ్ళను సమీపించి, "నేను కనకపురిని చూశాను. నన్ను మీ రాజుగారి వద్దకు తీసుకుపోండి," అన్నాడు. వాళ్ళు అతన్ని రాజుగారి ముందు పెట్టారు. రాజుగారు అతన్ని కుమార్తె వద్దకు పంపాడు.

కనకరేఖ అతన్ని, "కనకపురిని చూశావా?" అని అడిగింది.

"చూశాను," అన్నాడు శక్తిదేవుడు ఏమీ తడువుకోకుండా.

"ఆ పట్టణానికి ఏ మార్గంగా వెళ్ళావు? ఎప్పుడు వెళ్ళావు? ఆ పట్టణం ఎలా ఉంటుంది?" అని అమె మళ్ళీ అడిగింది.

"చదువు కోసం. నానాదేశాలూ తిరుగుతూ ఆ పట్టణానికి వెళ్ళాను. ఇక్కడి నుంచి హరపురానికి, తరవాత వారణాసికి, అక్కడి నుంచి పాండ్రవర్ధనానికి, ఆ తరవాత కనకపురికి వెళ్ళాను. అది ఇంద్రుడి నగరంలా గున్నది. ఎంతో పుణ్యాత్ములుగాని అక్కడ ఉండారనిపించింది," అని శక్తిదేవుడు నిర్భయంగా బొంకేశాడు.

"ఈ ధూర్జణ్ణి చావగొట్ట పంపెయ్యండి," అని కనకరేఖ తన నౌకర్లకు చెప్పి, తన తండ్రి వద్దకు వెళ్ళి, "ఆ బ్రాహ్మణ యువకుడు పచ్చిమోసగాడు. అతను కనకపురి చూడనేలేదు, చూసినట్టు అబద్ధమాడి మనని మోసగింతా మనుకున్నాడు," అని చెప్పింది.

రాజకుమార్తెతో అబద్ధం చెప్పి అవమానం పొందిన శక్తిదేవుడు, ప్రపంచమంతా తిరిగి అయినా సరే కనకపురిని చూసి ఆ రాజకుమార్తెను పెళ్ళాడాలనీ, లేదా ఆ ప్రయత్నంలో ప్రాణాలు విడవాలనీ నిశ్చయించుకున్నాడు. ఈ విధంగా నిశ్చయించుకుని అతను వర్ధమానం

నుంచి దక్షిణాభిముఖుడై ప్రయాణించి వింధ్యారణ్యం ప్రవేశించాడు.

ఆ మహారణ్యంలో పడి పోగా, పోగా, ఒక పెద్ద చెరువు వచ్చింది. నిర్మలమైన నీరు గల ఆ చెరువులో స్నానం చేసి, అతను ఆ చెరువుకు ఉత్తరపు గట్టున ఉన్న ఆశ్రమంలో ప్రవేశించాడు. అక్కడ ఒక రావిచెట్టు కింద తపస్సు చేసుకుంటున్న వృద్ధుణ్ణి చూసి అతను, "స్వామీ, నేను కనకపురికి వెళ్ళాలి. అది ఎక్కడ ఉన్నదీ తమకు తెలుసా?" అని అడిగాడు.

"నా యనా, నే నీ ఆశ్రమంలో ఉంటున్న ఎనిమిదివందల విళ్ళ కాలంలో

కనకపురి పేరు కూడా ఎన్నడూ వినలేదే,” అన్నాడు తపస్వి.

“అలా అయితే నేను చచ్చేదాకా అది నాకు కనిపించదన్నమాటే!” అన్నాడు శక్తిదేవుడు. అతని కథ అంతా విన్న ఆ వృద్ధ తపస్వి, “నీ కొక సలహా ఇస్తాను. ఇక్కడికి మూడువందల యోజనాల దూరంలో కాంపిల్వదేశం ఉంది. అందులో ఉత్తర పర్వతం మీద ఒక ఆశ్రమంలో నా అన్న ఉన్నాడు. ఒక వేళ ఈ నగరాన్ని ఆయన విరుగునేమో వెళ్ళి అడుగు,” అన్నాడు.

శక్తిదేవుడికి మళ్ళీ ఆశ చిగురించింది. అతనా రాత్రి అక్కడ గడిపి, మర్నా డుద

యమే బయలుదేరి, అనేక కష్టాలుపడి కాంపిల్వదేశం చేరుకుని, ఉత్తర పర్వతం మీద ఉండే మునిని కలుసుకుని, తాను వచ్చిన పని చెప్పాడు. ఆ ముని కూడా కనకపురి పేరెన్నడూ విన్నవాడు కాదు.

“ఆ పట్టణం ఎక్కడో ద్వీపాంతరంలో ఉండి ఉంటుంది. సముద్ర మధ్యాన ఉత్తేష్టల మనే ద్వీపం ఉన్నది. దాన్ని సత్యవ్రతు డనేవాడు పాలిస్తాడు. అతను అనేక ద్వీపాలతో రాకపోకలు జరుపుతూ ఉంటాడు. అందుచేత కనకపురి జాడ అతనికి తెలియవచ్చు. ముందుగా నుపు సముద్రతీరాన గల రేవుపట్టణమైన విటంక పురాన్ని చేరినట్లయితే, ఏ సముద్రవర్తకుడు గాని నిన్ను ఉత్తేష్టలానికి తీసుకుపోవచ్చు,” అని ముని సలహా ఇచ్చాడు.

శక్తిదేవు డా సలహా ప్రకారం విటంక పురం చేరి, అక్కడ సముద్రదత్తు డనే వైక్యూడితో స్నేహం చేసి, అతని వర్తక నౌకలోనే ఉత్తేష్టలానికి బయలుదేరాడు. ఆ ద్వీపం చేరవచ్చే సమయంలో సముద్రం మీద పెద్ద తుఫాను లేచి వర్తక నౌక కాస్తా పగిలిపోయింది. సముద్రదత్తు డొక తెప్ప పలక ఆధారంతో ఈడు కుంటూ వెళ్ళి ద్వీపాన్ని చేరుకున్నాడు.

సముద్రంలో మునిగిపోయిన శక్తిదేవుణ్ణి ఒక తిమింగిలం లాటి చేప మింగేసింది. ఆ చేప ఉత్పల ద్వీప తీరానికి సమీపంగా వెళ్ళి, బెస్తవాళ్ళకు దొరికింది. అంత పెద్ద చేప దొరికినందుకు ఆ బెస్తలు దాన్ని తీసుకుపోయి, తమ రాజైన సత్యవ్రతుడికి కానుకగా ఇచ్చారు. సత్యవ్రతుడు, దాన్ని వాళ్ళ చేతనే కొయించే సరికి శక్తిదేవుడు దాని పొట్టలో నుంచి బయటికి వచ్చాడు.

చేప కడుపు నుంచి మనిషి రావటం చూసి నిర్భ్రాంత పోయి సత్యవ్రతుడు, "నువ్వెవరు? ఈ చేప పొట్టలో ఏ కారణం చేత పడుకున్నావు? ఏమిటి నీ కథ?" అని అడిగాడు. తాను ఉత్పల ద్వీపంలో ఉండే సత్యవ్రతుడి వద్దకు వెళుతుండగా తుఫానులో నౌక బద్దలయిందనీ, తనను చేప మింగిందనీ, మిగిలిన తన వివరాలూ శక్తిదేవుడు చెప్పాడు.

"నేనే ఆ సత్యవ్రతుణ్ణి. నేను అనేక ద్వీపాలు చూశాను గాని, నువ్వు చెప్పే కనకపురిని ఎక్కడా చూడలేదు. కాని దాని పేరు మాత్రం ఎక్కడో ఒక ద్వీపంలో విన్నాను," అన్నాడు సత్యవ్రతుడు.

ఈ మాట వినేసరికి శక్తిదేవుడి ముఖం ముడుచుకుపోయింది. అది చూసి సత్య

వ్రతుడు, "దిగులువడకు, ఈ రాత్రికి ఇక్కడే ఉండు. రేపు నీ కొరిక తీరటానికి ఏదో ఉపాయం చేస్తాను," అన్నాడు.

శక్తిదేవు డా రాత్రికి ఒక బ్రాహ్మణ మతం చేరుకుని, అక్కడ భోజనంచేసి, విష్ణుదత్తు డనే బ్రాహ్మణుడితో పరిచయం చేసుకుని, లోకాభిరామాయణం ప్రారంభించాడు. ఆ బ్రాహ్మడు శక్తిదేవుడి సంగతంకా విని, లేచి ఆనందంతో అతన్ని కొగలించుకుని, "నువ్వు నా మేనమామ కొడుకువురా. నేను చిన్నతనంలోనే ఇక్కడికి వచ్చేశాను," అన్నాడు. దేశం కాని దేశంలో దగ్గర బంధువు కనబడినందుకు

శక్తిదేవుడు చాలా సంతోషించాడు. ఆ రాత్రి వారిద్దరికీ కబుర్లతో గడిచింది.

తెల్లవారుతూనే సత్యవ్రతుడు మఠంలో శక్తిదేవుణ్ణి చూడవచ్చి, "రత్నకూట మనే ద్వీపంలో ప్రతి ఆపాదశుద్ధద్వాదశికి దేవుడి ఉత్సవాలు జరుగుతాయి. అప్పుడు నానా ద్వీప వాసులు అక్కడికి చేరుతారు. ఆ ఉత్సవం దగ్గరలోనే ఉన్నది గనక నిన్ను నే సక్కడికి తీసుకుపోతాను. అక్కడ నీకు కావలసిన సమాచారం సులువుగా తెలియవచ్చు," అన్నాడు.

శక్తిదేవుడు సరేనని, విష్ణుదత్తుడి వద్ద దారిబత్తెం తీసుకుని, సత్యవ్రతుడు నడిపే పడవలో ఎక్కాడు. సముద్రం మీద వారికి అంత దూరాన రెక్కలు గల మహాపర్వతం లాగా ఏదో కనిపించేసరికి శక్తిదేవుడు అదేమిటని అడిగాడు. "అది పటవృక్ష దేవుడు. దాని కింద బడబాముఖంలో పెద్ద సుడి ఉన్నది. అది చాలా ప్రమాదకర

మైనది. మనం దానికి చాలా ఎడంగా వెళ్ళాలి," అన్నాడు సత్యవ్రతుడు.

కాని అప్పటికే పడవ సుడిగుంతానికి చిక్కింది. అది క్రమంగా ఆ చెట్టు కేసే పోసాగింది. "బాబూ, మనకు ప్రమాదం తప్పదు. నన్ను గురించి నా కేమీ చింత లేదు. కాని ఇంత శ్రమపడి కూడా నీ కోరిక నిష్ఫల మవుతుందనే నాకు చింత. పడవ చెట్టును సమీపించేటప్పుడు చెట్టుకొమ్మను పట్టుకుని ప్రాణం కాపాడుకోవటానికి ప్రయత్నించు," అన్నాడు సత్యవ్రతుడు.

శక్తిదేవుడు ఒక్క ఎగురు ఎగిరి మర్రి కొమ్మను అందుకుని, పైకి వెళ్ళాడు. మరు క్షణమే పడవ, సత్యవ్రతుడితో సహా, సుడి గుండంలో మునిగిపోయింది. "కనకపురిని చూద్దామని బయలుదేరి, నా కోసం ప్రాణా లర్పించిన పల్లెరాజును చూశాను," అని శక్తిదేవుడు చాలా బాధపడ్డాడు.

—(ముగింపు వచ్చే సంచికలో)

నీటి ఎద్దడి

పాపన్న మేనమామ ఒకాయన చాలా ఏళ్ళ క్రితం దేశాలు వట్టి పోయాడు. ఆయన ఇటీవల తిరిగి వచ్చాడనీ, కొడుకులూ కోడళ్ళూ ఆయనను దగ్గర చేరనివ్వలేదనీ, ఆయన కొండల అవతల ఎక్కడో ఉండి, ముసలితనంలో నానా అగచాట్లూ పడు తున్నాడనీ తెలియవచ్చింది. తన అన్న గురించి ఇలాటి వార్త విని, పాపన్న తల్లి చాలా బాధపడి, "నువ్వు వెళ్ళి అన్నయ్యను తీసుకురా," అన్నది కొడుకుతో.

పాపన్న బండి కట్టుకుని తన మేన మామను వెతుక్కుంటూ బయలుదేరాడు. కొండల మధ్యన బండిబాట నిలిచిపోయింది. అక్కడి నుంచి కాలిబాట మాత్రమే ఉన్న దనీ, కొండల అవతల ప్రజలు నీటిఎద్దడితో బాధపడుతున్నారని పాపన్నకు తెలియ వచ్చింది. అందుచేత పాపన్న తన బండినీ, ఎద్దునూ ఒక గ్రామంలో గ్రామపెద్ద ఇంట

ఉంచి, ఎద్దు మేతకు కొంత డబ్బిచ్చి, కాలినడకన కొండల అవతలి ప్రాంతానికి చేరుకున్నాడు.

కొండల అవతల ఉండే మైదానాలను చేరుకోగానే అతనికి, ఎక్కడి నుంచో నెత్తిన నీటిబిందెలు పెట్టుకుని ప్రయాణాలు చేస్తున్న స్త్రీలూ, పురుషులూ చాలామంది కనిపించారు.

పాపన్న ఈ ప్రాంతానికి బయలుదేరే టప్పుడు కొన్ని రొట్టెలూ, పెద్ద చెంబుతో నీళ్ళూ తెచ్చుకున్నాడు. కాని ఆ రొట్టెలు అయిపోయాయి. దారిలో కనిపించే వాళ్ళను అతను, "ఈ దగ్గర ఎక్కడన్నా పూట కూళ్ళ ఇల్లుందా?" అని అడిగాడు.

"పది మైళ్ళ మేరలో ఎక్కడా పూట కూళ్ళ ఇల్లు లేదు. ఈ ప్రాంతాల వాళ్ళు తమ పంట తామే చేసుకుంటారు," అని జవాబు వచ్చింది.

"వంట చేసుకుంటాను. స్వయంపాక మైనా దొరుకుతుందా?" అని పాపన్న మళ్ళీ అడిగాడు.

"ఏదీ కావాలన్నా బండారయ్య ఇంటనే దొరుకుతుంది. ఆయన ధరలు విపరీతం. కాని ఈ చుట్టుపక్కల ఏదీ కావాలన్నా ఆయన దగ్గరే కొనాలి. చివరకు మంచి నీళ్ళు కూడా ఆయన బావిచే ఇక్కడి వాళ్ళకు గతి," అని పాపన్న తెలుసుకున్నాడు. బండారయ్య నీటిని కూడా విపరీతమైన ధరలకు అమ్ముతాడట.

పాపన్న నీళ్ళతోనైనా తన ఆకలి చంపుకుందామని, నీళ్ళ బిందె నెత్తిన

పెట్టుకుని వెళ్ళే మనిషి నొకణ్ణి తన చెంబు నిండా నీరు పోయ్యమన్నాడు. ఆ మనిషి నిర్దాక్షిణ్యంగా పోయ్యననేశాడు. అతను మాత్రం ఏం చేస్తాడు? ఆ బిందెడు నీళ్ళూ రోజల్లా నలుగురికి సరిపోవాలి. అందులోనూ బోలెడంత డబ్బుపోసి కొనుక్కున్న నీళ్ళు!

మరో మనిషి పాపన్న వద్ద నాలుగణాలు తీసుకుని అతని చెంబు నిండాడు. ఆ మనిషిని తప్పు పట్టి లాభం లేదు. అతను మూడుమైళ్ళ పైచిలుకు దూరం నుంచి వచ్చి, బిందెడు నీళ్ళకు గాను పావలా ఇచ్చి ఆ నీటిని మోసుకుపోతున్నాడు.

"మీ రింత అగచాట్లు పడటం దేనికి? మీ మీ ప్రాంతాలలో బావులు తవ్వకొరాదా?" అని పాపన్న అడిగాడు.

"ఈ ప్రాంతాని కంతకూ బండారయ్యే గుత్తదారు. ఆయన ఇంకా అనేక చోట్ల బావులు తవ్వించాలని ప్రయత్నిస్తే క్షేత్రజ్ఞులు, ఆ ప్రదేశమంతా శిలామయమనీ, ఒక్క చుక్క నీరు పడదనీ అన్నారట. ఈ చూట బండారయ్యే చెప్పాడు. ఏమైనా ఆ పుణ్యాత్ముడా బావినిళ్ళన్నా పదిమందికి ఇస్తున్నాడు గనక ఇక్కడి వాళ్ళ ప్రాణాలింకా నిలిచి ఉన్నాయి," అన్నాడు నీళ్ళు అమ్మినవాడు.

మరి నోరెండి నప్పుడల్లా నేరు తడి చేసు
కుంటూ, ఆకేలిని సహస్ర పాపన్న
ముందుకు సాగాడు. అతను ఆ ఎగుడు
దిగుడు కాలిబాటన నడిచిపోతూండగా ఒక
వల్లంలో ఒక వృద్ధుడు పడిపోయి, హీన
స్వరంతో, "దా-హం!" అంటూ అలమ
టించటం పాపన్న కంట పడింది. అతను
ఆగి, తన చెంబులో ఇంకా మిగిలి ఉన్న
నీటిలో కొంత ఆ ముసలాడి నోట పోసి,
మిగిలినవి తాను తాగేశాడు.

ఆ సమయంలో ఒకడు భాళి బిందెతో
ఆటుగా పోతూ, "ఎవరు సాయనా, నువ్వు?
ఆ ముసలాడి నోట్లో నువ్వు నీళ్ళుపోసినట్టు
తెలిస్తే ఆ బండారయ్యగారు నీకు ఒక్క
చుక్క నీరివ్వడు. ఆయనకు కోపం వచ్చిం
దంటే ఈ ప్రాంతాలలో ఎవరూ నిన్ను క్షణం
నిలవనివ్వరు," అన్నాడు.

"ఏం? ఈ ముసలాడు బండారయ్య
గారికి, ఇక్కడి ప్రజలకూ అంతగొప్ప ద్రోహం
ఏం చేశాడు?" అని అడిగాడు పాపన్న.

"విదొక దగాళ్ళరు. ఈ గుడ్డి ముండా
కొడుకు చావు కోసమే అందరమూ ఎదురు
చూస్తున్నాం," అన్నాడా మనిషి.

పాపన్న ఆ ముసలాడి కేసి చూసి ఆయ
నకు కళ్ళు లేపని తెలుసుకున్నాడు.

ఆ వృద్ధుడు పాపన్న పోసిన నీటితో
కొంచెంగా తెప్పరిల్లాడు గాని, ఇంకా
మాట్లాడే స్థితిలో లేడు. వైపెచ్చు మరి
కాసిని నీళ్ళు కావాలని సంజ్ఞ చేస్తున్నాడు.

పాపన్న కేం చెయ్యటానికి పాలుపోలేడు.
తాను బండారయ్య బావి దాకా వెళ్ళి నీళ్ళు
తెచ్చిన దాకా ముసలాడి ప్రాణం నిలు
స్తుందో, నిలవదో, నీళ్ళు తెచ్చేవాళ్ళ దగ్గర
ఇంకో చెంబెడు నీళ్ళు కొందామన్నా
అలాటి మనుషు తెవరూ అటుకేసి రావటం
కనిపించలేదు.

ఇంతలోనే సమీపంలో ఎవరో అడ
మనిషి కెవ్వన అరవటం వినిపించింది.

పాపన్న చెంటనే తానున్న పల్లంలో నుంచే కేక వినిపించిన దిక్కుగా పరిగెత్తాడు.

కొద్ది దూరంలోనే ఇద్దరు మొరటు మనుషులు, దుడ్డుకర్రలతో ఒక ఆడ మనిషిని బెదిరిస్తూ, ఆమె మోసుకొస్తున్న నీళ్ళ బిందెను లాక్కోవటానికి యత్నిస్తున్నారు. పాపన్న పులిలాగా ఒకడి మీద పడి, వాణ్ణి డొక్కలో చాచి తన్ని, దుడ్డుకర్ర లాక్కుని రెండోవాణ్ణి రెండు బాదేసరికి ఇద్దరు రొడీలూ కాలికి బుద్ధి చెప్పారు.

"ఈ నీళ్ళదొంగలతో చావుగా వుంది, నాయనా. దేవుడల్లై వచ్చి అడ్డుపడకపోతే మా గతి ఇవాళ ఏమయేదో!" అన్నదా స్త్రీ.

"నిన్ను దేవుడే పంపాడు. నేనూ, ఇంకో ముసలాయనా దప్పికతో చస్తున్నాం. నా చెంబులో కాసిని మంచినీళ్ళు పోసిపో, తల్లీ," అన్నాడు పాపన్న. ఆమె జాగ్రత్తగా, ఒక్క చుక్క నేల రాలకుండా, పాపన్న చెంబు నింపింది.

పాపన్న ఆ నీరు కొంత ముసలాయన నోట పోసి, మరి కొంత తాను తాగాడు.

ముసలాయనకు పాపన్న నీరు పొయ్యటం చూడగానే ఆ స్త్రీ గతుక్కుమని, భయంగా అటూ ఇటూ చూడసాగింది.

"భయపడకమ్మా. నేను రాజుగారితో మాట్లాడి బండారయ్య అట కట్టిస్తారే. ఈ ముసలాయన బండారయ్యకు చేసిన ద్రోహ మేమిటో నీకేమైనా తెలుసా?" అన్నాడు పాపన్న.

ఆమె ఆ ముసలాయన కథ ఈ విధంగా చెప్పింది:

ముసలాయన కైత్రజ్ఞుడు. జలవేది. నీరెక్కడ పడేదీ చెప్పగలడట. ఆయన బండారయ్య దగ్గరికి వెళ్ళి, ఎక్కడెక్కడ బావులు తవ్వాలో చెబుతాననీ, తన కేదైనా ఇప్పించమనీ కోరాడట. "నేను ఈ ప్రాంతా లంతటా పరీక్ష చేయించాను. ఎక్కడా జలం పడదు," అని బండారయ్య అన్నాడు.

“అలా కాదు. రెండు మూడు చోట్ల చాలా తక్కువ లోతునే నీరున్నది. నేను పరీక్ష చేసి చెబుతున్నాను,” అన్నాడు ముసలాయన.

ముసలాయన చెప్పిన చోట తవ్వించి చూడమని పదిమంది బండారయ్యను పిలిచి చెప్పాడు.

“నరే, ఒకచోటు చూపించు. అక్కడ తవ్విస్తాను. నీరు పడిందా నీకు ఇరవై రూపాయ లిస్తాను. లేదో, నిన్నే ప్రాంతాల వాళ్ళు బతకనివ్వరు,” అన్నాడు బండారయ్య, పదిమంది వింటూండగా.

ఆ తరవాత బండారయ్య ముసలాయనను వెంటబెట్టుకుని నందె చీకట్లో బయలుదేరాడు. ముసలాయన బండారయ్యను ఒక నిర్జన స్థలానికి తీసుకుపోయి, “ఇక్కడ తవ్వించండి. ఇరవై అడుగుల లోతున నీరు పడుతుంది,” అన్నాడు.

మర్నాడు బండారయ్య మనుషులను తీసుకుపోయి తవ్వకం సాగించాడు. అయితే అతను బావి తవ్వించినది ముసలాయన చెప్పిన చోట కాదు, మరొక చోట. ఎంత తవ్వినా నీరు పడలేదు.

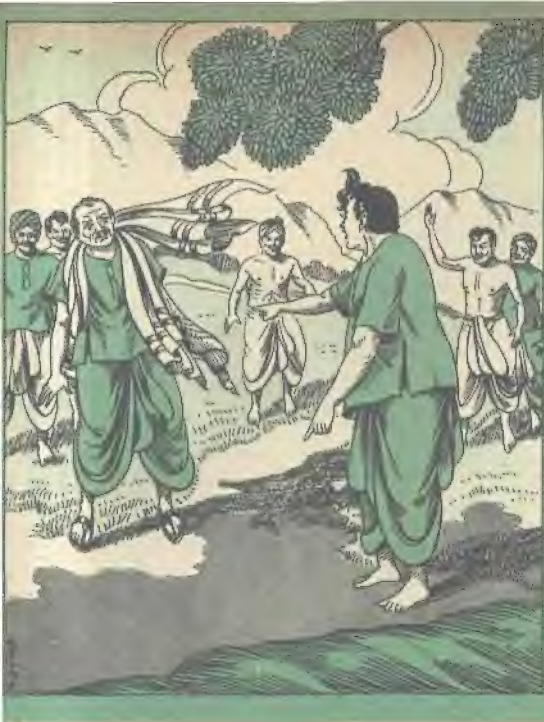
“చూశారా, ఈ దుర్మార్గుడు చబ్బుకు కక్కురిపడి మనకు లేనిపోని ఆశపెట్టాడు.

ఎవరూ ఏడికి ఏడికెదు చిచ్చం పెట్టకండి. గుక్కెడు మంచినీ శ్శివ్వకండి. చస్తే, చచ్చిన చోటనే పాతెయ్యండి,” అని అందరినీ బండారయ్య హెచ్చరించాడు. నిశ్శు ఆమ్ముకుని చబ్బుచేసుకో దలిచిన బండారయ్యకు ముసలాయన మీద కక్ష ఉండటం సహజమే. పలుకుబడి కలవాడు గనక, ముసలాయనను ఆ కలిదప్పలతో హత మార్చటానికి ఒడిగట్టాడు.

“బండారయ్య నేను చెప్పిన చోట బావి తవ్వటం లేదని నెత్తి, రోరూ బాదుకుని చెప్పాను. ఎవరూ నా మాట విన్నారూ కారు. నేనా గుడ్డివాణ్ణి పోతని. నేను

నీరు పడుతుందన్న చోట పడి, తీరుతుంది. కళ్ళు పోయాక నా కి శక్తి ఒకటి సిద్ధించింది. నాకు భూమిలో ఉండే నీటి గలగల వినిపిస్తుంది. ఎక్కడి మాటో ఎందుకు? నేను పడి ఉన్న ఈ చోటనే పదిహే నడుగుల లోతున నీరున్నది," అన్నాడు ముసలాయన, పాపన్న పోసిన నిశ్చతో కొంచెం తేరుకుని లేచి కూర్చుని.

పాపన్న ముసలాయనను మాటలలో పెట్టి, ఆయన తన మేనమామ అని తెలుసుకున్నాడు.

"నువ్వేనా మామమ్మా? నీ కోసమే నేను బయలుదేరి వచ్చాను. దేశం కాని

దేశాలు తిరిగి, నువ్వు ముసలితనంలో అప్పకష్టాలు పడుతున్నావని విని అమ్మ నిన్ను తీసుకురమ్మన్నది," అన్నాడు పాపన్న.

వాళ్ళిలా మాట్లాడుకుంటుండగా వెబండారయ్య బావి నుంచి కొంత మంది గట్టిగా మాట్లాడు కుంటూ ఖాళీ బిందెలతో ఆటుగా వచ్చారు. ఏమిటి సంగతి అని అడిగితే బండారయ్య బావిలో ఎవరో పడి చచ్చినట్టు తెలిసింది. ఆ ప్రాంతాల ఉన్నదే ఒక్క బావి. ఆ నిళ్ళు కూడా భనానికి ప్రాప్తం లేకుండా పోయాయి.

పదిమంది చేరారు. పాపన్న వాళ్ళతో, "అప్పటికన్నా కళ్ళు తెరవండి. ఇదంతా నీరు లేని ప్రాంతమని బండారయ్య మిమ్మల్ని సమ్మించి మోసం చేస్తున్నాడు. మేం కూర్చున్న ఇక్కడే నీరు పడుతుంది. పలుగులూ, పారలూ, తట్టలూ తెచ్చి పదిమంది పూసుకుంటే ఈ పూటే బండారయ్య బండారం బయట పెట్టవచ్చు," అని ప్రోత్సహించాడు.

పాపన్న మాటలలో వాళ్ళకు గురి కుదిరింది. రెండు గడియల లోపుగా జనం పనిముట్లతోనూ, ముసలాయనకు తిండి తీసుకుని వచ్చారు. బావి పని అతిచురుకుగా సాగింది.

పొద్దువాలె లోపుగా నీరు తగిలించి, జనం పొందిన ఆనందానికి మేరలేదు, చీకటి వడె లోపుగా వందల కొద్దీ జనం పొగయారు. కాగడాలు పచ్చాయి, ఎవరో కొబ్బరికాయలూ, హారతి కర్పూరమూ కూడా తెచ్చారు.

మర్నాడు తెల్లవారే సరికి దాదాపు నిలువు లోతు నీళ్ళు గల బావి తయారయింది. బావికి బెంకాయలు కొట్టి, హారతి ఇచ్చారు. పాపన్న వచ్చిన వారందరికీ కడవలు ముంచి నీరు అందించాడు. పాపన్న పేరూ, ముసలాయన పేరూ చెప్పకొనివాళ్ళు లేరు.

ముసలాయన ఆ ప్రాంతాలవారికి దేవుడై పోయాడు. ఆయనను ఆ ప్రాంతమంతా తిప్పి, ఇంకెక్కడెక్కడ బావులు తవ్వవచ్చునే చూడమన్నారు. ఆయన సహాయంతో మరి మూడు నాలుగు బావులు ఆ నిర్జన ప్రాంతంలో వెలికాయి.

ఆ ప్రాంతాల వారికి నిటవిడ్డడి లేకుండా పోయింది. జనానికి తాగే నీరే గాక, కూరగాయలు పండించుకునే టుండుకు కూడా తగిన నీరు లభ్యమయింది.

పాపన్న రాజుగారి దివాణంలో బండారయ్య చేసే దురాగతాలను గురించి పెద్ద ఫిర్యా దిచ్చి, తన మామను ఇంటికి తీసుకుపోయాడు. పాపన్న తల్లి తన అన్నను చాలా కాలానికి చూసి సంతోషించింది. తరవాత రాజుగారు ముసలాయనను పిలిపించి, ఆయన చేసిన ఉపకారానికి మంచి సన్మానం చేశాడు. బండారయ్య గుత్తాధికారి అన్నీ రద్దయాయనీ, అతనికి భారీగా జరిమానా పడిందనీ, వ్యాపారం చేసుకునే హక్కు అడిగినవారి కల్లా ఇవ్వబడిందనీ, కొండ ఆవతల ప్రాంతంలో వస్తువుల ధరలు అదుపులోకి వచ్చాయనీ, అక్కడి ప్రజలు సుఖంగా బతుకుతున్నారనీ పాపన్నకు తెలిసింది.

పిచ్చివాడి తెలివి

ఒక ఆటవిక రాజ్యంలో నేర్పు అయిన కమ్మరి ఒక డుండెవాడు. ఆ రాజ్యంలో గల వేటగాళ్ళూ, వ్యవసాయదార్లు తమకు కావలసిన పరికరాలను ఆ కమ్మరి చేతనే చేయించుకునేవారు.

ఒక రోజు ఉదయం కమ్మరి తన కొలిమికి తిత్తిపోసి పని ప్రారంభించ బోతుండగా, రాజభటు డొకడు వచ్చి, రాజుగారు వెంటనే రమ్మంటున్నారని చెప్పాడు. వెంటనే కమ్మరి కొలిమి ముందు నుంచి లేచి, బట్టలు మార్చుకుని రాజుగారి పద్దకు బయలుదేరాడు.

కమ్మరి వచ్చాడని భటులు చెప్పగానే రాజు అతన్ని తన సమక్షానికి రప్పించి, అనేక ఉక్కుముక్కలు అతని ముందు పెట్టి, "నువ్వు వీటిని తీసుకుపోయి కరిగించి, మనిషిని తయారుచెయ్యాలి. ఉక్కుతో చేసిన మనిషి కాదు—రక్తమాంసాలు

గలిగి, అన్ని పనులూ చేస్తూ ఆలోచించగల ఉక్కుమనిషిని తయారుచెయ్యాలి. నీకు నెలరోజులు గడు విచ్చాను," అన్నాడు.

కమ్మరికి మతి పోయి సట్టయింది. రాజుజ్ఞకు ఎదురు చెప్పటానికి లేడు. చెప్పి సట్టు చెయ్యకపోతే రాజు తల తీయించే స్తాడు. అందుచేత కమ్మరి గుండెలో రాయి పడింది. అతను రాజుకు వంగి సమస్కారం చేసి, ఇంటి దారి పట్టాడు.

తరవాత కమ్మరి మిత్రులంతా అతని ఇంటికి వచ్చి, అతనికి పిర్పడిన ప్రమాద పరిస్థితి గురించి తెలుసుకున్నారు. ఆ ప్రమాదం నుంచి అతను బయట పడటానికి తలా ఒక మార్గమూ చెప్పారు.

కాని ఈ సూచనలేవీ కమ్మరికి అచరణ యోగ్యంగా తోచలేదు. అతను అహో రాత్రాలు మనోవ్యాధికి గురి అయి, నిద్రా హారాలు మాని, మనుషుల మధ్య ఉండలేక,

అరణ్యంలో తిరుగుతూ, తనలో తాను మాట్లాడుకునే స్థితికి వచ్చాడు.

ఇలా అతను తిరుగుతూండగా అరణ్యంలో ఒక చోట ఒక పిచ్చివాడు అకస్మాత్తుగా ఎదురుపడి, "నువ్వేనా కమ్మరిన్నా? ఈ పూట మా ఇంటికి విందుకు రావాలి," అన్నాడు.

ఈ పిచ్చివాడు కమ్మరికి పాత స్నేహితుడే, కొంత కాలం కిందట అతనికి మతి చలించింది. అది మొదలు అతను అరణ్యం లోనే తిరుగుతున్నాడు, ఎవరి కంటూ పడటం లేదు.

ఆ పిచ్చివాణ్ణి చూడగానే కమ్మరికి జాలితో బాటు అనూయ కూడా కలిగింది. వాడికి ఏ విచారమూ లేదు, హాయిగా ఉన్నాడు.

కమ్మరి నా పిచ్చివాడు ఒక చెట్టు కిందికి తీసుకుపోయి, "ఇదే మన ఇల్లు. ఇదుగో విందు!" అంటూ ఇన్ని నేరేడు పళ్ళూ, తేనెపట్టు తెచ్చి కమ్మరికి ఇచ్చాడు. ఇద్దరూ నేరేడు పళ్ళు తిని, తేనెపట్టు విందుకు తాగారు. చాలా రోజులుగా తిండిలేక మాడుతున్న కమ్మరి కీ భోజనం అమృతం లాగా ఉన్నది.

ఏ ముద్దిన ఉన్నాడో కమ్మరి ఆ పిచ్చి వాడితో, రాజుగానీ తన కిచ్చిన పని

గురించి చెప్పి, "ఉక్కుతో నిజమైన మనిషిని చెయ్యమంటాడు రాజు. అది సాధ్యమా? చెయ్యకపోతే నన్ను రాజు చంపేస్తాడు," అన్నాడు.

పిచ్చివాడు కొంచెం ఆలోచించి, "ఉక్కుతో మనిషిని చెయ్యొచ్చునే! అదేం కష్టం?" అన్నాడు.

"ఎలా?" అన్నాడు కమ్మరి.

పిచ్చివాడు కమ్మరికి దగ్గరగా జరిగి, "ఇది రహస్యం. స్నేహితుడివి కనక చెబుతున్నాను. కొత్తిమీలో మనిషి వెంట్రుకలతో మంట చేసి ఉక్కు కరిగించాలి. మంట మరీ జాప్తి అయినప్పుడు మనిషి

కన్నీళ్ళు చల్లుతూ ఉండాలి. అలా కరిగించి పోత పోస్తే నిజమైన మనిషి తయారవు తాడు. ఈ రహస్యం జ్ఞాపకం ఉంచుకో!" అని చెప్పాడు.

కమ్మరి తలలో ఒక ఆలోచన మెరిసింది. "బాగుందన్నా, నువ్వు చెప్పినట్టే చేస్తాను. మళ్ళీ కనిపిస్తాను," అంటూ అతను పెచ్చి వాడి దగ్గర సెలవు తీసుకుని, తిన్నగా రాజుగారి వద్దకు వెళ్ళి, "మహారాజా, ఉక్కుతో మనిషిని చెయ్యటానికి ఏర్పా ట్లన్నీ చేశాను. నాకు కావలసిన సరుకు సామాను తమరు తెప్పించాలి," అన్నాడు.

ఆ సామా న్లెమిటని రాజు అడిగాడు.

"ఉక్కు కరిగించటానికి భౌగ్గు పనికి రాదు. మనిషి వెంట్రుకలు కావాలి. అవి ఒక వెయ్యి బళ్ళు తెప్పించండి. కొలిమి మరీ వేడెక్కినప్పుడు చల్లటానికి మనిషి కన్నీరు కావాలి. అవి ఒక వెయ్యి కడవలు తెప్పించండి. ఇవన్నీ దగ్గర పెట్టుకుని కాని

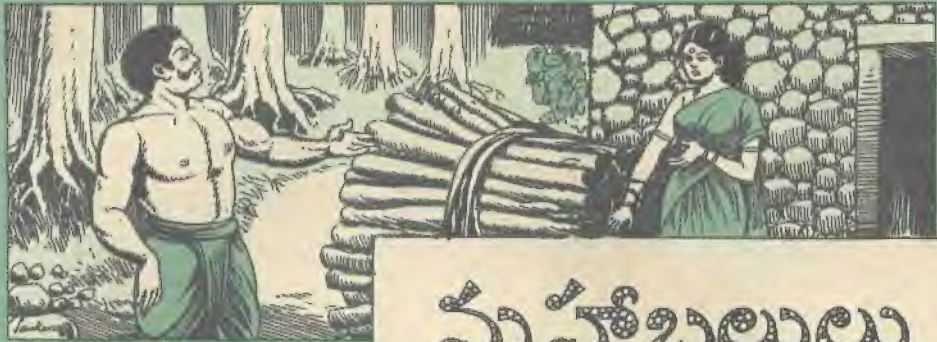
ఉక్కుమనిషిని చేసే పని ప్రారంభించటా నికి లేదు," అన్నాడు కమ్మరి.

రాజు సరేనని తన భటులను రాజ్యం మీదికి పంపాడు. వాళ్ళు తిరిగి వచ్చి, "మహారాజా, కమ్మరి కొరే సామాన్లు దొరికే టట్టు లేవు. ఒక బండెడు వెంట్రుకలూ, ఒక కడివెడు కన్నీరూ అయితే దొరుకుతుం దేమో గాని అంతకు మించి దొరకదు," అని చెప్పారు.

రాజు నిరుత్సాహం చెంది, కమ్మరిని పిలిపించి, "ఉక్కుతో మనిషిని చెయ్య టానికి కావలసిన ద్రవ్యాలు, రాజ్యంలో ఎక్కడా దొరికేటట్టు లేవు. పోనీ ఆ పని మానేద్దాం," అన్నాడు.

కమ్మరి, ప్రాణాలు కుదటపడి, బతుకు జీవుడా అని ఇంటికి చేరుకున్నాడు. అతను అరణ్యంలో ఉంటున్న పెచ్చివాణ్ణి తెచ్చి తన ఇంట్లోనే ఉంచుకుని, తిండి బట్టా ఇచ్చి పోషించాడు.

మహాబలులు

ఒక అరణ్యానికి సమీపంలో ఒక బలాధ్యుడు ఉండేవాడు. అతని పేరు శరభయ్య. ఆ శరభయ్య, ప్రపంచంలో తనను మించిన బలాధ్యుడు లేడనుకునేవాడు. ఎందుచేతనంటే, అతను అడవికి వెళ్ళి కట్టెలు కొట్టి, మామూలు కట్టెలమోపుకు పదింత లుండే మోపు కట్టి, దాన్ని ఇంటికి తెచ్చి, తన పెళ్ళాంతో, "నేను కలియుగ భీముణ్ణే! చూడు, ఎంత పెద్ద మోపు తెచ్చానే!" అనేవాడు.

"భీముడివా? నిజంగా భీము డెదురైతే పారిపోవా? బలవంతుడివే, ఎవరు కాదంటారు? మహాబలుడివి మటుకు కావు," అనేది శరభయ్య భార్య దుర్గమ్మ.

ఈ మాట విన్నగానే శరభయ్యకు కోపం వచ్చి, "మాటలతో పనేమిటి? నా కన్న బలం గలవాణ్ణి చూపించు, అప్పుడు నమ్ముతా!" అనేవాడు.

ఒకనాడు దుర్గమ్మ నెత్తిన పెద్ద కుండ పెట్టుకుని, నీళ్ళు తేవటానికి బావికి వెళ్ళింది. ఆమె బావిలో చేద వేసి తోడబోతే అది విపరీతంగా బరువెక్కి పైకి రాలేదు. ఆమె ముచ్చెమటలు పోసేదాకా ప్రయత్నించింది, కాని ఫలితం లేక పోయింది. చివరకు ప్రాణం విసిగి, చేదను బావిలోనే పదిలేసి, ఖాళీకడప చంకన పెట్టుకుని ఇంటిదారి పట్టింది.

ఆమె కాలిబాట వెంబడి నడుస్తూండగా, అరణ్యమార్గం నుంచి వచ్చే మరొక కాలిబాట మీదుగా ఇంకొక స్త్రీ, చంకన చంటి బిడ్డను పెట్టుకుని, చేత ఖాళీకడప పట్టుకుని, నీటికై బావి వద్దకు వస్తూ దుర్గమ్మకు ఎదురయింది.

"ఖాళీ కడపతో తిరిగి వస్తున్నావే? బావి ఎండిపోయిందా ఏం?" అని రెండో మనిషి దుర్గమ్మ నడిగింది.

"లేదమ్మా, బావిలో వేసిన చేద పది మంది పట్టి లాగితే గాని పైకి రాకుండా ఉంది. బావిలో ఏ భూతమో చేరినట్టుంది," అన్నది దుర్గమ్మ.

"అంతే కద. నా వెంట రా. నీకు కావలసిన నీరంతా నేను తోడిస్తాను," అన్నది రెండో స్త్రీ. ఆమె అయినా అంత పెద్ద బలంగా లేదు. కాని దుర్గమ్మ ఆ మనిషి వెంట బావికి వెళ్ళింది.

"ఇదుగో, చూడు, చేదను బావిలోనే పడిలేసి రావలసి వచ్చింది. నీకు మాత్రం వస్తుందా?" అంటూ దుర్గమ్మ చేదతాడు పట్టుకుని పైకి లాగదీసింది.

ఇంతలో రెండో స్త్రీ చంకన ఉన్న చంటి పిల్లవాడు దుర్గమ్మ చేతిలో ఉన్న తాడు అందుకుని, గబగబా చేదను పైకి లాగేశాడు. దుర్గమ్మ తన నోటికి చెయ్యి అడ్డం పెట్టుకుని నిర్భాంతపోయింది. ఆమె నోట మాట రాలేదు. కాని పిల్లాడి తల్లి మాత్రం ఏమీ అశ్చర్యపడలేదు.

ఆ చంటివాడు ఒక్క రవ్వయినా ఆలపకుండా చేప తరవాత చేద తోడి పోయింటే ఇద్దరు స్త్రీలూ చక్కగా స్నానాలు చేసి, లేమ బట్టలు ఉతుక్కుని, కడవల నిండా నీరు నింపుకున్నారు.

ఇద్దరూ తిరిగి పచ్చేటప్పడు దారులు చీలే చోట దుర్గమ్మ ఆ రెండో స్త్రీ యొక్క పూర్వోత్తరాలు తెలుసుకున్నది.

"ఈ దారినే పోతే మా ఇల్లు వస్తుంది. మా ఆయన పేరు అపరభీముడు," అని చెప్పి రెండో స్త్రీ తన బిడ్డతో సహా వెళ్ళి పోయింది.

దుర్గమ్మ ఇంట్లోకి వస్తూనే భర్తకు జరిగిన సంగతంతా చెప్పింది.

"ఈ ప్రాంతాల అపరభీముణ్ణి చెప్పకుంటూ ఇంకొకడు తిరుగుతున్నాడుగా? ఉండు వాడి పని పట్టిస్తా!" అన్నాడు కరభయ్య.

“నీకు పుణ్యం ఉంటుంది. వాడి జోలికి పోకు. వాడు నిన్ను హతమారిస్తే నా పని వీం కాను? వాడి పనికొడుక్కే అంత బలం ఉంటే వాడి కింకెంత బలం ఉండాలి?” అన్నది దుర్గమ్మ.

శరభయ్య పెళ్ళాం మాట చెవికెక్క నీక, “రేపు పొద్దున్నే వా డింటి దారి చూపించు. పై పని నేను చూసుకుంటాను,” అన్నాడు రోషంగా.

మర్నాడు అతను భార్యను వెంటబెట్టు కుని, తన విల్లంబులూ, కత్తి వీసుకుని బయలుదేరాడు. అయితే ఈ అపరభీముడి సంగతి తేల్చుకునే ముందు, బావి సంగతి

తెలుసుకుండా మనిపించి మొదట బావి దగ్గరికే వెళ్ళాడు. సరిగా అదే సమయానికి అపరభీముడి భార్య కూడా అక్కడికి వచ్చింది.

శరభయ్య చేద లాక్కుని బావిలో వేసి, నీటిలో ముంచి, “ఈ ముష్టిచేద లాగటానికి పదిమంది కావాటెట్టి!” అంటూ చేదను తోడబోయాడు. మూలిగి, ముక్కి, పళ్ళ బిగువున చేదను కొద్దిగా నీటి పైకి లాగాడు గాని, మరు క్షణం శరభయ్యను చేద బావి లోకి ఈడ్చింది. సమయానికి చంటివాడు శరభయ్యను పట్టుకోకపోతే శరభయ్య బావిలో పడి ఉండును.

తరవాత ఆ చంటిపిల్లవాడు శరభయ్య చేతి నుంచి చేదతాడు అందుకుని, సునా యాసంగా చేదను పైకి తోడేశాడు.

"ఇప్పటికైనా సంగతి తెలిసిందిగా? ఇక మాట్లాడకుండా ఇంటికి పద!" అన్నది దుర్గమ్మ తన భర్తతో.

"ఇందులో ఏదో గారడీ, కనుకట్టినా ఉన్నాయి. నే నా అపరభీముణ్ణి కలుసుకు తీరాలిసందే!" అన్నాడు శరభయ్య.

"నీ రాత నేను తప్పించగలనా? నేను మాత్రం నీ వెంట రాను," అంటూ దుర్గమ్మ నీళ్ళు తీసుకుని ఇంటి దారి పట్టింది. రెండో స్త్రీ శరభయ్యతో, "నా మాట

విని నువ్వు కూడా ఇంటికి పో. నా మొగుడి కళ్ళ పడటం అంత మంచిది కాదు," అన్నది. కాని శరభయ్య మొండికెత్తి ఆమె వెనకనే వాళ్ళింటి దాకా వెళ్ళాడు.

"నా మొగుడు అహారం వేటాడ బోయాడు. తడవ కొక ఏనుగును తినేస్తాడు. అందుచేత నువ్వు ఎక్కడైనా దాక్కుని, దాటు నుంచి ఆయన్ని చూడు. ఎదట పడ్డావో, నిన్ను అవలీలగా విరుచుకు తింటాడు," అన్నది అపరభీముడి భార్య.

ఆమె శరభయ్యను నిలువెత్తు కడప లోకి దింపింది. అందులో శరభయ్య ముని వేళ్ళమీద నిలబడితే గాని బయట జరిగేది కనబడదు.

సాయంకాలం అవుతుండగా పెద్ద సుడి గాలి వీచింది. అపరభీముడు తన ఇంటి అవరణలోకి వచ్చి, "ఏనుగును పండావుటే?" అని కేకపెట్టాడు. ఆ కేకకు అన్ని పక్షు పులూ దద్దరిల్లాయి. శరభయ్య దాగి ఉన్న కడప కూడా కంపించింది. శరభయ్యకు వణుకు పుట్టుకొచ్చింది. తన కన్న మహా బలుడొక డున్నాడన్నది అతని కిప్పడు స్పష్టంగా తెలిసిపోయింది.

"నీ ఏనుగు సిద్ధంగా ఉంది. వచ్చి తీసు," అని అపరభీముడి భార్య అన్నది.

"కొంచెం ఉండు. ఎక్కడి నుంచో మనిషి వాసన కొడుతున్నది. మనిషిని తిని చాలారోజు లయింది," అంటూ అపర భీముడు తన ఇంటి చుట్టూ ఉండే అడి వంతా గాలించటం మొదలుపెట్టాడు.

తన భర్త దూరం వెళ్ళగానే అతని భార్య శరభయ్య దాక్కున్న చోటికి వచ్చి, "నా భర్త వచ్చి తిండితిని, నిద్రపోతాడు. అప్పుడు నేను దీపాన్ని కిటికీలో ఉంచు తాను. నువ్వు పారిపోవటాని కదే గుర్తు. మళ్ళీ ఈ ఇంటి చాయల కెన్నడూ రాకు," అని హెచ్చరించింది.

"రాను తల్లీ, రాను. నాకు బుద్ధి వచ్చింది!" అన్నాడు శరభయ్య.

ఒక రాత్రివేళ శరభయ్యకు కిటికీలో దీపం కనిపించింది. అతను మెల్లగా కడవలో నుంచి బయటికి వచ్చి, వెగంగా నడిచి వెళ్ళిపోసాగాడు.

అతను కొద్ది దూరం వెళ్ళాడే లేదో పెద్ద సుడిగాలి లేచింది. "మనిషి వాసన! మనిషి వాసన!" అన్న మాటలు వినిపించాయి. అపరభీముడి గొంతు శరభయ్య గుర్తించి, కాలి సత్తువ కొద్దీ పరిగెత్తసాగాడు.

శరభయ్య ఎంతసేపు పరిగెత్తినా అపర భీముడు వెంట తరుముతూనే ఉన్నాడు.

సుడిగాలి వస్తూనే ఉంది. శరభయ్య కాళ్ళలో సత్తువ ఉడిగిపోయినా గాలితోపుకు అతను ముందుకు పోతున్నాడు. అతను అరణ్యానికి అడ్డంపడి పరిగెత్తుతూ ఉండటం చేత ఎంతదూరం వెళ్ళినా జననంచారం తగలటంలేదు.

ఇంతలో శరభయ్యకు ఒక దృశ్యం ఎర్రై డట కనిపించి, ప్రైప్రాణాలు పైనే ఎగిరి పోయినంత వని అయింది. అరణ్య మధ్యంలో ఒక మహాకాయుడు అరణ్య మృగాలను ఒక పెద్ద గుట్టగా పోసి, వాటిని పిక్కుతింటూ ఎముకలను ఒక పక్కకు విసిరివేస్తున్నాడు.

"ఎవరు నువ్వు? ఎవరు నిన్ను తరుము కొస్తున్నారు?" అని మహాకాయుడు శరభయ్యను అడిగాడు.

"ఒక మహాబలుడు!" అన్నాడు శరభయ్య వణికిపోతూ.

మహాకాయుడు కొంతో హుంకరించి, "అడివి రాక్షసుణ్ణి నేనుండగా మరో మహాబలుడా! రానీ, వాడి ప్రాణాలు తీస్తాను," అని గర్జించాడు.

ఇంతలోనే అపరభీముడు దగ్గరికి వచ్చాడు. అతనితో వచ్చిన సుడిగాలి శరభయ్యను పైకి ఎగరగొట్టేసింది. దానితో అతను ఎగిరి ఒక చెట్టుకొమ్మల మధ్య చిక్కుకున్నాడు. అక్కడి నుంచి అతను అతి దారుణమైన మహాబలుల యుద్ధం కళ్ళారా చూశాడు.

ఇద్దరు మహాబలులూ కొంచెంసేపు ఒకరి కొకరు ఎదురుగా నిలబడి చూసుకుని, తరవాత కలియబడ్డారు. వాళ్ళు ఒకళ్ళనొకళ్ళు

తన్నుకున్న తన్నులకూ, గుడ్డులకూ కొండలు కూడా పిండి అయిపోవలసిందే.

తెల్లవారిన దాకా ఇద్దరు మహాబలులూ ఇలాగే యుద్ధం చేసుకున్నాక, కూడబలుక్కున్నట్టు, ఇద్దరూ ఆకాశంలోకి ఎగిరి మబ్బుల చాటుకు వెళ్ళిపోయారు. కాని అప్పటికీ వాళ్ళ గర్జనలూ, తన్నులూ శరభయ్యకు వినిపిస్తూనే ఉన్నాయి.

వారిలో ఎవరు గెలుస్తారో చూద్దామని శరభయ్య ఎంతోసేపు చూశాడుగాని వాళ్ళు తిరిగి భూమికి దిగి రానలేదు. చివరకు అతను చెట్టుదిగి, దారివెతుక్కుంటూ ఇంటికి చేరుకున్నాడు.

అటు తరవాత శరభయ్య ఎన్నడూ తన బలం గురించి, భార్యతో గాని, ఇతర్లతో గాని గొప్పలు చెప్పకొలేదు.

ఆ ప్రాంతాలవాళ్ళు మబ్బులు ఉరిమి నప్పడల్లా, "మహాబలు లింకా యుద్ధం చేస్తూనే ఉన్నారు," అంటారు.

ఉత్తర కాండ

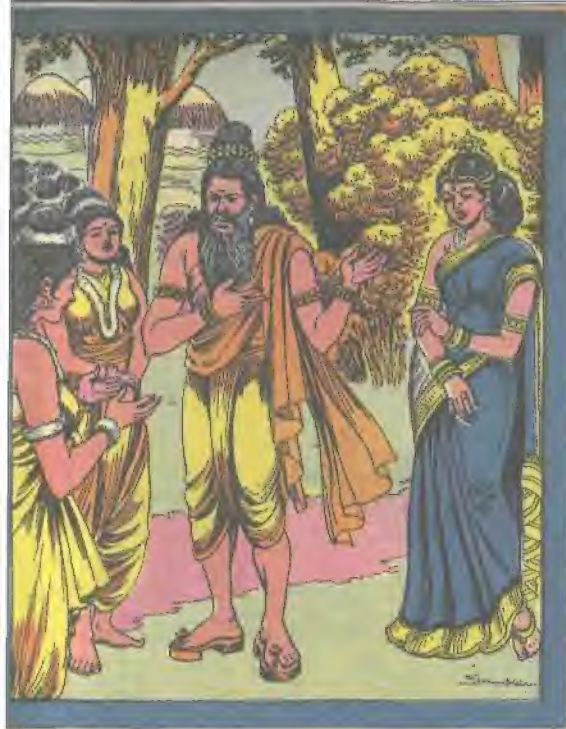
లక్ష్మణుడు ఏమీ మాట్లాడలేక, ఏడుస్తూ సీతకు సాష్టాంగ నమస్కారం చేసి, ఆమె చుట్టూ ప్రదక్షిణం చేసి, పడవలో ఎక్కి ఉత్తర తీరానికి చేరుకుని, రథమెక్కి, అనాధురాలి లాగా అపతలి ఒడ్డున ఏడుస్తున్న సీతను మళ్ళీమళ్ళీ వెనక్కు తిరిగి చూస్తూ వెళ్ళిపోయాడు. సీత ఆ రథం కేసే చూస్తూ ఉండిపోయి, పట్టలేక గట్టిగా ఏడవ నారంభించింది. ఆమె ఏడుపుకు నిర్జనమైన అరణ్యం మారుమోగింది.

ఆ నిర్జనారణ్యంలో ఒంటరిగా ఏడుస్తున్న సీతను కొందరు మునికుమారులు చూసి వాల్మీకి వద్దకు పరిగెత్తి వెళ్ళి, "స్వామీ, గంగాతీరాన ఎవరో ఒక స్త్రీ ఏ కారణం వల్లనే ఏడుస్తూ కనబడింది. మనిషి చూడ

బోత ఆకాశం నుంచి దిగి వచ్చిన దేవతా స్త్రీ లాగా ఉన్నది. ఆమె కెవరూ ఉన్నట్టు లేరు. మీరు వెంటనే వెళ్ళి ఒకసారి చూడండి," అని చెప్పారు.

వాల్మీకిమహాముని, తన శిష్యులు వెంట రాగా, అర్హ్యం తీసుకుని సీత ఉన్న చోటికి వచ్చి, ఆమెను గుర్తించి, "దశరథుడి కోడలికి స్వాగతం. అమ్మా, నీ విక్కడికి ఎలా చేరావో అది నేను నా శక్తి చేత గ్రహించాను. మూడు లోకాల వృత్తాంతాలూ నాకు తెలుస్తూనే ఉంటాయి. నే నుండగా నీ కే భయమూ లేదు. నా అశ్రమం దగ్గరలోనే ఉన్నది. అక్కడ తాపన స్త్రీలున్నారు. వారు నిన్ను కనిపెట్టి ఉంటారు. దుఃఖించకు. ఈ అర్హ్యం

తీసుకో. మా అశ్రమంలో నీవు నీ సొంత ఇంట్లో ఉన్నట్టే ఉండవచ్చు," అన్నాడు.

సీత ఆయనకు నమస్కారం చేసి, వాల్మీకి వెంట ఆయన అశ్రమం ప్రవేశించింది. వాల్మీకి ఆమెను మునిభార్యలకు అప్పజెప్పి, ఆమెను స్నేహ గౌరవాలతో చూడవలసిందని చెప్పాడు.

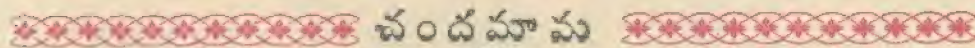
అయోధ్యకు తిరిగి పోతున్న లక్ష్మణుడు సుమంతుడితో, "సుమంత్రా, అన్నకు సీతా వియోగం వల్ల ఎంతటి దుఃఖం సంప్రాప్తమయిందో చూశావు గదా. నిర్దోషురాలైన సీతకు ఎంత కష్టం వచ్చిందో చూడు," అన్నాడు.

సుమంతుడు దా మాటకు, "లక్ష్మణా, రాముడికి సుఖం అల్పమనీ, అయినవారితో వియోగం కలుగుతుందనీ పూర్వం మునులు చెప్పనే చెప్పారు. ఇది చాలా రహస్యం. నేను నీకు చెబుతాను, కాని నీవు మాత్రం భరత శత్రుఘ్నులకు చెప్పకు," అంటూ ఇలా చెప్పాడు.

ఒకనాడు దశరథుడు పసిష్ఠుడి ఆశ్రమానికి వెళ్ళేసరికి అక్కడ అత్రిమహాముని కుమారుడైన దుర్వాసు డున్నాడు. దశరథుడు మునుల నుంచి స్వాగతసత్కారాలు పొంది, మాటల సందర్భంలో దుర్వాసుణ్ణి, "మహాత్మా, నా సంతతియొక్క భవిష్యత్తు ఎలా ఉండబోతుంది? మా రాముడి ఆయుర్దాయ మెంత? మిగిలిన నా కొడుకులెంత కాలం జీవిస్తారు? మా రాముడి కెంతమంది కొడుకులుంటారు? వారెంత కాలం జీవిస్తారు?" అని అడిగాడు. అప్రశ్నలకు సమాధానంగా దుర్వాసుడు ఒక పాత గాథ చెప్పాడు.

దేవాసుర యుద్ధంలో ఓడిపోయి అసురులు భృగుమహాముని భార్యను శరణుబొచ్చారు. ఆమె వారికి అభయం ఇచ్చింది. ఇది చూసి విష్ణువు అగ్రహించి, భృగుడి భార్య శిరస్సును తన చక్రాయు

ధంతో బండించాడు. పెంటనే భృగుమహా
ముని మండివడి, విష్ణువును భూలోకంలో
పుట్టి భార్యవియోగంతో తపించమని శపిం
చాడు. ఆ శాప ప్రభావం చేత విష్ణువు
దశరథుడికి కొడుకుగా పుట్టి, రాముడనే
పేరుతో ప్రసిద్ధి చెందాడు.

“రాముడు భృగు శాప ఫలం అనుభ
వించి తీరుతాడు. అతను పదకొండు వేల
ఏళ్ళు అయోధ్యను పాలించి, అనేక అశ్వ
మేధాలు చేసి, బ్రహ్మలోకానికి పోతాడు.
అతనికి ఇద్దరు కొడుకులు పుట్టుతారు,
అయితే వారు అయోధ్యలో గాక మరొక
చోట పుట్టుతారు. వారికి రాముడు పట్టాభి

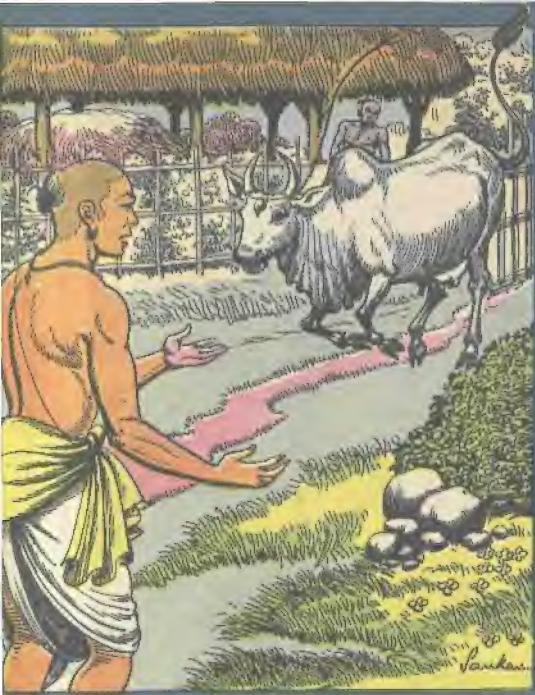
షేకం చేస్తాడు,” అని దుర్వాసుడు దశ
రథుడితో చెప్పాడు.

ఇలా మాట్లాడుకుంటూ, లక్ష్మణ సుమం
త్రులు సాయంకాలానికి గోమతి అనే చోటికి
వచ్చి ఆ రాత్రి అక్కడ గడిపారు. మర్నాడు
ఉదయం వారు తిరిగి ప్రయాణం సాగించి
అయోధ్యకు వెళ్ళేటప్పుడు లక్ష్మణుడు,
రాముడితో ఏమని చెప్పటమో అని చాలా
మధనపడ్డాడు.

రథం అయోధ్య చేరింది. రాముడి
ఇంటి ముందు లక్ష్మణుడు రథం దిగి,
లోపలికి వెళ్ళి, దీనంగా కన్నీరు కార్చుతూ,
సింహాసనం మీద కూర్చుని ఉన్న రాము

డికి సమస్కరించి, "మీ ఆహ్వానసారం
నితను గంగాతీరాన వాల్మీకిమహాముని
అశ్రమంలో విడిచి వచ్చాను. విచారించ
వద్దు. వృద్ధి నుంచి క్షయమూ, ఈశ్వరి
నుంచి పతనమూ, సంయోగం నుంచి
వియోగమూ తప్పవు. వచ్చిన ఆపవాదు
దానంతట అదే పోతుంది," అన్నాడు.

"లక్ష్మణా, నా మాట పాటించావు.
చాలా సంతోషం. నాకు విచార మేమీ
లేదు," అన్నాడు రాముడు. అప్పటి కతను
నాలుగు రోజులుగా ప్రజల గొడవలు విచా
రించలేదు. అది చాలా తప్ప. రాముడా
సంగతి లక్ష్మణుడితో అని, అందుకు

తార్కాణంగా నృగమహారాజు కథ
యిలా చెప్పాడు.

పూర్వం నృగమహారాజు కొట్ల కొద్దీ
అవులను బ్రాహ్మణులకు దానం చేశాడు.
ఆయన దాన మిచ్చిన అవులలో ఒకటి
ప్రమాద వశాన తిరిగి రాజుగారి అవుల
మందలిలో కలిసిపోయింది. అది తెలియక
రాజు దాన్ని మరొక బ్రాహ్మణుడికి దాన
మిచ్చాడు. మొదట దానం పుచ్చుకున్న
బ్రాహ్మణుడు తన అవును వెతు
క్కుంటూ తిరుగుతూ, కనఖిలం అనే చోట
రెండో బ్రాహ్మణుడి ఇంట తన అవును
చూసి గుర్తించి, దానికి తాను పెట్టుకున్న
పేరుతో పిలిచాడు. ఆ అవు తన పాత
యజమాని గొంతు గుర్తించి, కట్టుతాడు
తెండుకుని, అతని వెంట బయలుదేరింది.
అది చూసి రెండో బ్రాహ్మణుడు,
"నా అవును నువ్వు తోలుకుపోతున్నా
వేమిటి? దీన్ని నాకు నృగమహారాజు దాన
మిచ్చాడు," అన్నాడు.

"అ నృగమహారాజే దీన్ని నాక్కూడా
దాన మిచ్చాడు," అన్నాడు మొదటి
బ్రాహ్మణుడు. ఈ తగాదా వారిద్దరి మధ్యా
పరిష్కారం అయ్యేది కాదు గనక వారు
తిన్నగా నృగమహారాజు వద్దకే వెళ్ళారు.

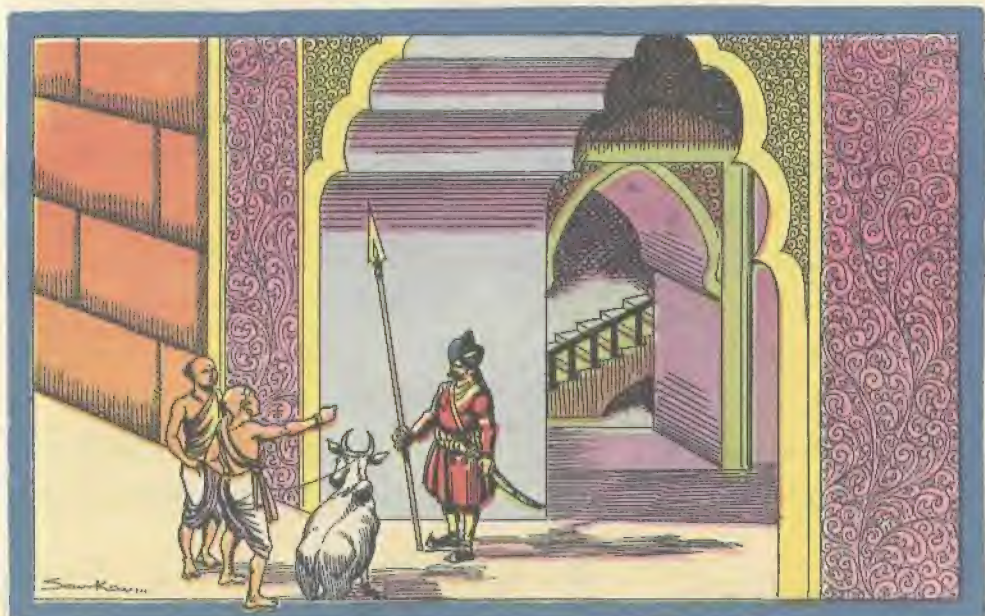
అయితే వారికి రాజధర్మం ఎంతకూ కాలేదు. బయటి ద్వారం వద్ద రోజుల తరబడి పడిగాపులు కాయవలసి వచ్చింది. చివరకు వాళ్ళు అగ్రహించి, ఊసరవెల్లి అయిపోయి ఎవరి కంటూ పడకుండా గోతిలో జీవించమని రాజును శపించారు. రాజు బతిమాలగా, యదువంశంలో వాను దేవుడు పుట్టి శాపవిమోచనం కలిగిస్తాడని చెప్పి ఆ బ్రాహ్మణులు వెళ్ళిపోయారు.

తరవాత నృగమహారాజు వసు ధనే తన కుమారుడికి పట్టాభిషేకం చేసి, తాను ప్రజల కంట పడకుండా ఊసరవెల్లి జీవితం సుఖంగా గడపటానికిగాను కొన్ని

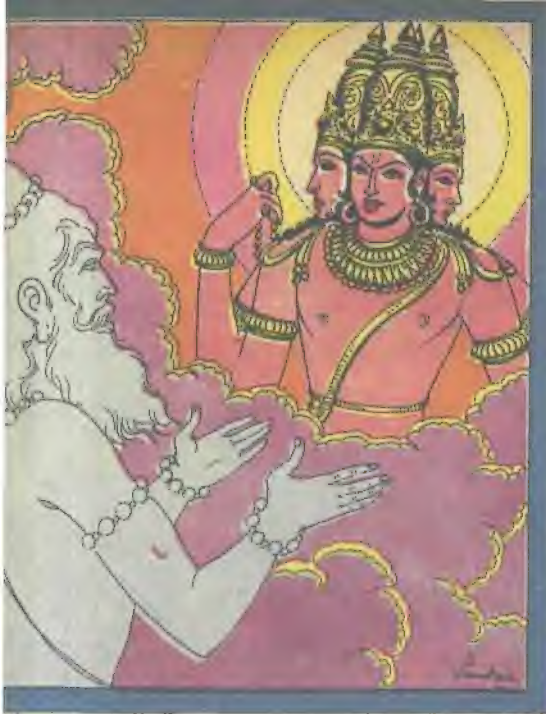
గోతులు తవ్వించి, వాటి మీద చెట్ల నీడా, వాటి చూట్టూ పూల మొక్కలూ ఏర్పాటు చేయించుకున్నాడు.

రాముడు లక్ష్మణుడికి నృగమహారాజు కథ చెప్పి, ఆ తరవాత నిమి అనే వాడి కథ కూడా చెప్పాడు.

నిమి ఇక్ష్వాకుమహారాజు కొడుకులలో వన్నెండోవాడు. అతను ఒక దివ్యమైన పురం కట్టించి, దానికి వైజయంత మని పేరు పెట్టాడు. అతను తన తండ్రికి సంతోషం కలిగించటానికై ఒక యజ్ఞం తలపెట్టి, వసిష్ఠుణ్ణి ఋత్విక్కుగా ఉండమని కోరాడు. అయితే వసిష్ఠుడు తనను

ఇంద్రుడు ముందుగానే యజ్ఞం చేయించుమని కోరాడనీ, ఇంద్రుడి యజ్ఞం పూర్తి కాగానే తాను వచ్చి నిమి చేత యజ్ఞం చేయిస్తాననీ చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు. అందు చేత నిమి గౌతముణ్ణి పెట్టుకుని యజ్ఞం పూర్తిచేసేశాడు. ఇంద్రుడి యజ్ఞం పూర్తి కాగానే వసిష్ఠుడు తిరిగి వచ్చి, నిమి తన కోసం వేచి ఉండక గౌతముడి చేత యజ్ఞం పూర్తి చేయించుకున్నాడనీ తెలుసుకుని, కోపం చెంది, రాజును చూడబోయాడు. సఖిగా ఆ సమయానికి నిమి నిద్రపోతూ ఉండటం జరిగింది. వసిష్ఠుడు రాజదర్శనం కోసం కొద్దిసేపు చూసి, కావాలనే నిమి

తనను వేచి ఉంచాడనుకుని, “రాజా, మరొకరి చేత యజ్ఞం చేయించుకుని నన్నవమానించావు గనక నీ శరీరం నిశ్చేతన మగుగాక,” అని శపించాడు.

తరువాత రాజు మేలుకుని వసిష్ఠుడిచ్చిన శాపం తెలుసుకుని, “నిద్రపోయే నన్ను శపించిన నీ శరీరం కూడా చేతనం లేనిదై పోవుగాక,” అని ప్రతిశాప మిచ్చాడు.

ఇలా ఒకరినొకరు శపించుకుని నిమి వసిష్ఠులు “వి దే హు” లయిపోయారు. అప్పుడు వసిష్ఠుడు తన తండ్రి అయిన బ్రహ్మ వద్దకు వాయురూపం ధరించి వెళ్ళి, “తండ్రి, నిమి శాపం వల్ల నా దేహం కాస్తా పోయింది. దేహం లేకపోవటం చేత ఎంతో బాధ, ఏ పనీ చెయ్యటానికి లేదు. అందు చేత నన్ను అనుగ్రహించి నాకు మరొక శరీరం కలిగేటట్టు చెయ్యి,” అన్నాడు.

బ్రహ్మ వసిష్ఠుణ్ణి మిత్రాపరుణుల తేజస్సుతో తిరిగి శరీరాన్ని సంపాదించుకోమన్నాడు. ఆ విధంగా మరొక దేహాన్ని సంపాదించుకున్న వసిష్ఠుడే ఇక్ష్వాకువంశం వారికి పురోహితు డయ్యాడు.

ఇక నిమి సంగతి. నిమి శరీరాన్ని మునులు రక్షించి, దేహం పోయిన నిమి సమస్త ప్రాణుల కళ్ళలోనూ ఉండేటట్లుగా

వరమిచ్చారు. తరవాత వారు నిమి దేహాన్ని మధించగా అందులో నుంచి ఒక పిల్లవాడు పుట్టి మిథి అని పిలిప బడ్డాడు. అతని పేరనే మిథిలాసగరం ఏర్పడింది. అతనికి జనకుడని కూడా పేరు.

రాముడు చెప్పిన ఈ కథలు విని లక్ష్మి ణుడు, "అన్నా, క్షీత్రియుడై ఉండి కూడా నిమి వనస్థుడి లాటి మహాత్ముడి పట్ల ఎందుకు శాంతి పహించలేదు?" అన్నాడు.

"రోషం మూలాన ఎలాటి వాడైనా శాంతిని కొల్పోవటం సహజం. అలా రోషాన్ని నిగ్రహించుకున్న వాడు ఒక్క యయాతి మాత్రమే," అంటూ రాముడు లక్ష్మిణుడికి యయాతి వృత్తాంతం ఈ విధంగా చెప్పాడు.

యయాతి నహుమడి కొడుకు. అతని కిద్దరు భార్యలు. ఒకతె వృషపర్వమహా రాజు కుమార్తె అయిన శర్మిష్ఠ, రెండవది శుక్రాచార్యుడి కుమార్తె అయిన దేవయాని. కాని యయాతికి శర్మిష్ఠ పైన ఉండే ప్రేమ దేవయాని పైన ఉండేది కాదు. అదేవిధంగా అతనికి శర్మిష్ఠ కొడుకైన పూరుడి పైన ఉన్నంత మమకారం దేవయాని కొడుకైన యదుడి పైన ఉండేది కాదు. నిజానికి పూరుడు మంచి గుణవంతుడు, ఆ పైన శర్మిష్ఠ కొడుకు కూడా నూ. తన తండ్రి

పూరుడి పైన హెచ్చు ప్రేమ చూపటం సహించలేక యదుడు తన తల్లి అయిన దేవయానితో, "అమ్మా, శుక్రాచార్యుడంతటి వాడి కూతురువై ఉండి నువ్వు, నీ కొడుకైన నేనూ ఇంత అవమానాన్ని ఎందుకు సహించాలి? మన మిద్దరమూ అగ్నిలో దూకి ప్రాణత్యాగం చేద్దాం. ఈ అవమానాన్ని ఒక వేళ నువ్వు సహించినా, నేను సహించలేను. అత్యుహత్య చేసుకుంటాను, నాకు అనుజ్ఞ ఇయ్యి," అని పెద్ద పెట్టున ఏడ్చాడు. కొడుకు దుఃఖం చూసి దేవయానికి రోషం వచ్చింది. ఆమె తన తండ్రిని తలుచు కున్నది, వెంటనే శుక్రాచార్యుడు వచ్చాడు.

"నా భర్త నన్ను చాలా లోకువగా చూస్తున్నాడు. ఆ అవమానం భరించటం కష్టంగా ఉంది. నేను అగ్నిలో దూకో, విషం తినే, నీటిలో పడే ఆత్మహత్య చేసుకుందా మనుకుంటున్నాను," అన్నది దేవయాని తండ్రితో.

శుక్రాచార్యుడికి పట్టరాని ఆగ్రహం వచ్చి, యయాతిని ముసలితనంతో జీవించమని శపించి, కూతురి నేదార్చి, ఇంటికి తిరిగి పోయాడు. శుక్రాచార్యుడి కాపాన్ని యయాతి ఎంతో సహనంతో స్వీకరించాడు.

అతను యదువును పిలిచి, "సాయనా, నేనింకా భోగాలతో తృప్తి పడలేదు. అందుచేత నా ముసలితనాన్ని నువు కొరత కాలం భరిస్తావా? నాకు భోగాలతో తృప్తి కలిగాక నీ యౌవనం నీ కిచ్చి ముసలితనం తీసుకుంటాను," అన్నాడు.

"నీ సరసన భోజనం చెయ్యటానికి అర్హుడైన పూరు డుండగా నీ ముసలితనాన్ని

నే నెందుకు తీసుకోవాలి? వాణ్ణే తీసుకోమను," అన్నాడు యదువు.

అప్పుడు యయాతి పూరుణ్ణి పిలిచి యదువు నడిగినట్టే అడిగాడు. తన తండ్రి వార్తకాన్ని స్వీకరించటానికి పూరుడు మనస్ఫూర్తిగా అంగీకరించాడు. యయాతి తన ముసలితనాన్ని పూరుడి కిచ్చి, వాడి యౌవనం తాను పొంది, అనేకవేల యజ్ఞాలు చేశాడు, అనేకవేల సంవత్సరాలు రాజ్యం చేశాడు. చివర కతను తన కొడుకు నుంచి ముసలితనం తీసుకుని, వాడికే రాజ్యాభిషేకం చేసి, దేవయాని కొడుకైన యదువుకు రాజ్యార్హత లేకుండా చేశాడు.

యయాతి అనంతరం పూరుడు ప్రతిష్ఠాన పురం రాజధానిగా పెట్టుకుని చాలా కాలం రాజ్యం చేశాడు.

రామలక్ష్మణు లిలా కథలు చెప్పుకుంటూండగానే రాత్రి గడిచిపోయింది. తూర్పున అరుణరేఖలు కనిపించాయి.

విచినికూర్చు

పూర్వం సావీరదేశాన్ని ధాత అనే రాజు పాలించేవాడు. అయిన భార్య పేరు ధాత్రి. వారి ఏకైక సంతానమైన సుశీల అసాధారణ సౌందర్యవతి. ఆమె చక్కగా చదువుకుని, యుక్తవయస్కురాలయ్యాక, ఆమె తల్లిదండ్రులు ఆమె వివాహం గురించి ఆలోచనలు ప్రారంభించారు. అయితే ఈ విషయంలో ఇద్దరికీ ఏకాభిప్రాయం ఏర్పడలేదు. సుశీలను తన మేనల్లుడి కివ్వాలని రాజు ఉద్దేశం; ఆమెను తన మేనల్లుడి కిచ్చి చేస్తే బాగుంటుందని రాణి అభిప్రాయం.

అయినప్పటికీ ఆ భార్యభర్తలు తమ కుమార్తె విషయం వాదులాడుకోలేదు. కాని తమ అభిప్రాయం ప్రకారమే సుశీల వివాహం జరగాలని సంకల్పించుకున్నారు. అందుకు తగిన విధానాలు ఒకరికి తెలియకుండా ఒకరు కొనసాగించారు కూడా,

రాజు తన మేనల్లుడికి కబురుచేసి ఒక విడిదిలో ఉంచి, అకస్మాత్తుగా సుశీల పెళ్ళి ముహూర్తం ప్రకటించాడు. అయితే రాజు ఇలాటి ఎత్తు వేస్తాడని ముందుగానే ఊహించిన రాణి తన మేనల్లుణ్ణి కూడా రహస్యంగా పిలిపించి, అంతఃపురంలోనే ఒక గదిలో దాచి ఉంచింది.

ఈ సమయంలో బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు అకాశ మార్గాన సావీరరాజధాని మీదుగా వెళ్ళటం తటస్థించింది. సర్వజ్ఞులైన ఆ త్రిమూర్తులు, సావీర రాజు, అతని భార్య కుమార్తె వివాహ విషయమై ఆడే నాటకాన్ని చూసి ఆశ్చర్యపడ్డారు.

విష్ణుపూ, శివుడూ బ్రహ్మను, "ఇంతకూ సుశీల ఈ ఇద్దరు పెళ్ళికోడుకులలో ఎవరికి భార్య కావాలని నిర్ణయించావు?" అని అడిగారు. ఎందుకంటే, స్త్రీ పురుషులకు ముడులుపెట్టే పని బ్రహ్మది.

"అ ఇద్దరికీ సుశీల భార్య కాదు," అన్నాడు బ్రహ్మ.

విష్ణు మహేశ్వరులు ఆశ్చర్యపడి, "మరెవరికి భార్య అవుతుంది?" అని బ్రహ్మను అడిగారు.

బ్రహ్మదేవుడు చిరునవ్వు నవ్వి వేలితో చూపుతూ, "ఆ విధిలో బిచ్చమెత్తుకుంటున్న ఆ కుంటివాడే సుశీలకు భర్త అవుతాడు," అన్నాడు.

విష్ణువూ, శివుడూ మరింత ఆశ్చర్యపోయారు. శివుడు విష్ణువు కేసి చూసి, "ఇది ఎలా సాధ్యమవుతుంది? దీనికి తిరుగు లేదా?" అన్నాడు.

"జరిగినా జరగవచ్చు. బ్రహ్మ ఎంత అసాధ్యాలను కూడా సాధ్యం చెయ్యగలడు," అన్నాడు విష్ణువు.

"నా నిర్ణయాన్ని ఎవరూ తప్పించలేరు," అన్నాడు బ్రహ్మ.

శివుడికి బ్రహ్మ నిర్ణయాన్ని అబద్ధం చెయ్యాలని బుద్ధిపుట్టింది. ఆయన విష్ణువుతో చేరి చిన్న కుట్ర చేశాడు.

"నువ్వు గరుత్మంతుడి సహాయంతో ఈ కుంటి బిచ్చగాణ్ణి సప్తసముద్రాల అవతల చేర్చు. బ్రహ్మ నిర్ణయం ఎలా జరుగుతుందో చూతాం!" అన్నాడు శివుడు. విష్ణువు సరేనని గరుత్మంతుణ్ణి స్మరించి, కుంటి బిచ్చగాణ్ణి సప్తసముద్రాల అవతల ఎక్కడై నా దింపమన్నాడు. గరుత్మంతుడు అలాగే చేశాడు.

ఇక్కడ సావీరనగరంలో సుశీల పెళ్ళి ముహూర్తం దగ్గిరపడుతోంది. అందుచేత రాణి తన కుమార్తెను మాయం చెయ్య సంకల్పించి, పాకశాలలో పరసగా పెట్టి ఉన్న ఫల్గుహారాల తట్టలలో ఒక దానిలో సుశీలను కూర్చోబెట్టి, అమె చేతికి పరమాల ఇచ్చి, "అమ్మా, ఈ తట్ట మీది మూత ఎవరు తెరుస్తారో వారి మెడలో ఈ మాల వేసెయ్యి," అన్నది.

సుశీల తన జీవితంలో ఎన్నడూ తల్లి మాట జవదాటి ఎరగదు. అందుచేత తల్లి చెప్పినట్టు చెయ్యటానికి తీర్మానించు కున్నది. ఆ తట్టను తన మేనల్లుడి దగ్గరికి ముహూర్తం వేళకు పంపుదామని రాణి నిశ్చయించింది.

ఈ లోపల సప్తసముద్రాల అవతలికి చేరుకున్న కుంటివాడు, ఆ నిర్జన ప్రదేశంలో తిండికి మాడసాగాడు. వాడు ఏ పాపమూ ఎరగడు; నలుగురూ పెట్టే తిండితో పొట్ట నించుకుని, రామా కృష్ణా అనుకుంటూ కాలక్షేపం చేసేవాడు. అందుచేత వాడు, "భగవంతుడా, నా కి ఆకలిబాధ. ఎందుకు

తెచ్చిపెట్టావు? నేను నీ కెమి అపచారం చేశాను?" అని అక్రొశించాడు.

వాడి మొర విని విష్ణువు, తన మూలానే వాడి కి కష్టం సంభవించింది గనక, గరుత్మంతుణ్ణి పిలిచి, "సప్తసముద్రాల అవతల నువ్వు దించిన బిచ్చగాడు. తిండికి మాడుతున్నాడు. వాడి దగ్గర ఒక తట్టెడు ఆహారం కూడా పెట్టరా," అన్నాడు.

గరుత్మంతుడు ఆహారం కోసం వెతుకు తూండగా సౌవీరరాజుగారి పాకశాలలో ఆహారపు తట్టలు వరసగా కనిపించాయి. అతను శరవేగంతో వచ్చి, ఒక చివరగా ఉన్న తట్టను తన్నుకుని, రివ్వున ఎగిరి

పోయి, సప్తసముద్రాల అవతల బిచ్చగా
దున్న చోట ఆ తట్టను దించి, తన మానాన
తాను వెళ్ళిపోయాడు.

అయితే విధివశాత్తూ, గరుత్మంతుడు
తన్నుకుపోయిన తట్ట సుశీల దాగి ఉన్నది.

భగవంతుడు తనపై ఆ సుగ్రహించి
ఆహారం పంపాడనుకుని కుంటివాడు తట్ట
మీది మూత తెరిచేసరికి, తట్టలో నుంచి
సుశీల లేచి నిలబడి, తన చేతిలో ఉన్న
పరమాలను తల్లి అజ్ఞ ప్రకారం ఆ కుంటి
బిచ్చగాడి మెడలో వేసేసింది. మరుక్షణం
ఇద్దరూ ఒకరినొకరు చూసుకుని నిర్భాంత
పోయారు. అంతటి సౌందర్యవతి అయిన
రాజకుమార్తె తనను భర్తగా వరించి
నందుకు కుంటివాడు పరమానందం
చెందాడు. ఆ కుంటివాణ్ణి విధి తనకు
భర్తగా నిర్ణయించాడు కాబోలు ననుకుని
వాడికి తట్టలో ఉన్న భక్త్యాలను సుశీల
ఇచ్చి, వాడి ఆకలి తీర్చింది.

ముహూర్తం వేళకు రాణి తన కూతు
రున్న తట్ట కోసం వెతికింది, కాని అది
కనిపించ లేదు. తన ఎత్తు తన భర్తకు
తెలిసిందని ఆమె అనుకున్నది. కాని రాజు
కూడా తన కుమార్తె కోసం వెతకటం
చూసే సరికి పెద్ద గండరగోళం బయలు
దేరింది. అది చూసి ఇద్దరు పెళ్ళికొడుకులూ
చల్లగా జారుకున్నారు.

బ్రహ్మ నిర్ణయం అమలు జరిగిన వద్దతి
చూసి శివుడు ఆశ్చర్యపోయాడు. "నేను
ముందే చెప్పలేదా?" అన్నాడు విష్ణువు.

తరవాత త్రిమూర్తులు సూతన వధూ
పరుల వద్దకు వెళ్ళి, వారిని దీవించి,
కుంటివాడికి శరీర వైకల్యం పోయేట్టు
చేసి, ఆ దంపతులను సౌవిరదేశం చేర్చారు.
త్రిమూర్తులే తమకు ప్రసాదించిన అల్లుణ్ణి
చూసి రాజు, రాణి పరమానందభరితు
లయ్యారు. సుశీల తన భర్తతో చాలా కాలం
సుఖంగా జీవించింది.

53. కప్పడోసియా గోవురం

కప్పడోసియా రాష్ట్రం (టర్కీ)లో ఇలాటి సహజ గోవురాలు చిన్నవి, పెద్దవి కలిపి 50,000 ఉన్నాయి. ఇది 5 “అంతస్తుల” గోవురం. 1500 విశ్లేషణలకు క్రైస్తవమునులు ఈ గోవురాలలో చెరి, తమ అవసరాలకు తగినట్లుగా గుహలను మలుచుకొని, ప్రపంచానికి దూరంగా నివసించేవారు.

బహుమతి
కొందిన వ్యాఖ్య

పత్రికా మూలకం

పంపినవారు:
పి. ఎ. రావు, విజయనగరం

బహుమతి
సొందిన వ్యాఖ్య

ఒకే చోట ఉంటాం

పంపినవాడు,
బి. ఎ. రావు, విజయనగరం

ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రు. 10 లు

ఈ ఫోటోల వ్యాఖ్యలు 1966 జూన్ నెల నంచితలో ప్రకటించబడును.

★ పై ఫోటోలకు సరిబస వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగాని, చిన్న వాక్యంలోగాని కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.)

★ ఏప్రిల్ నెల 20-వ తేదీ లోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎంత మాత్రమూ పరిశీలింపబడవు.

★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న పెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రు. 10/లు బహుమానం.

★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డు పైన వ్రాసి, ఈ ఆడనుకు పంపాలి.-చందమామ ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26.

ఏప్రిల్ నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి ఫోటో : ఒకే మాట అంటాం

రెండవ ఫోటో : ఒకే చోట ఉంటాం

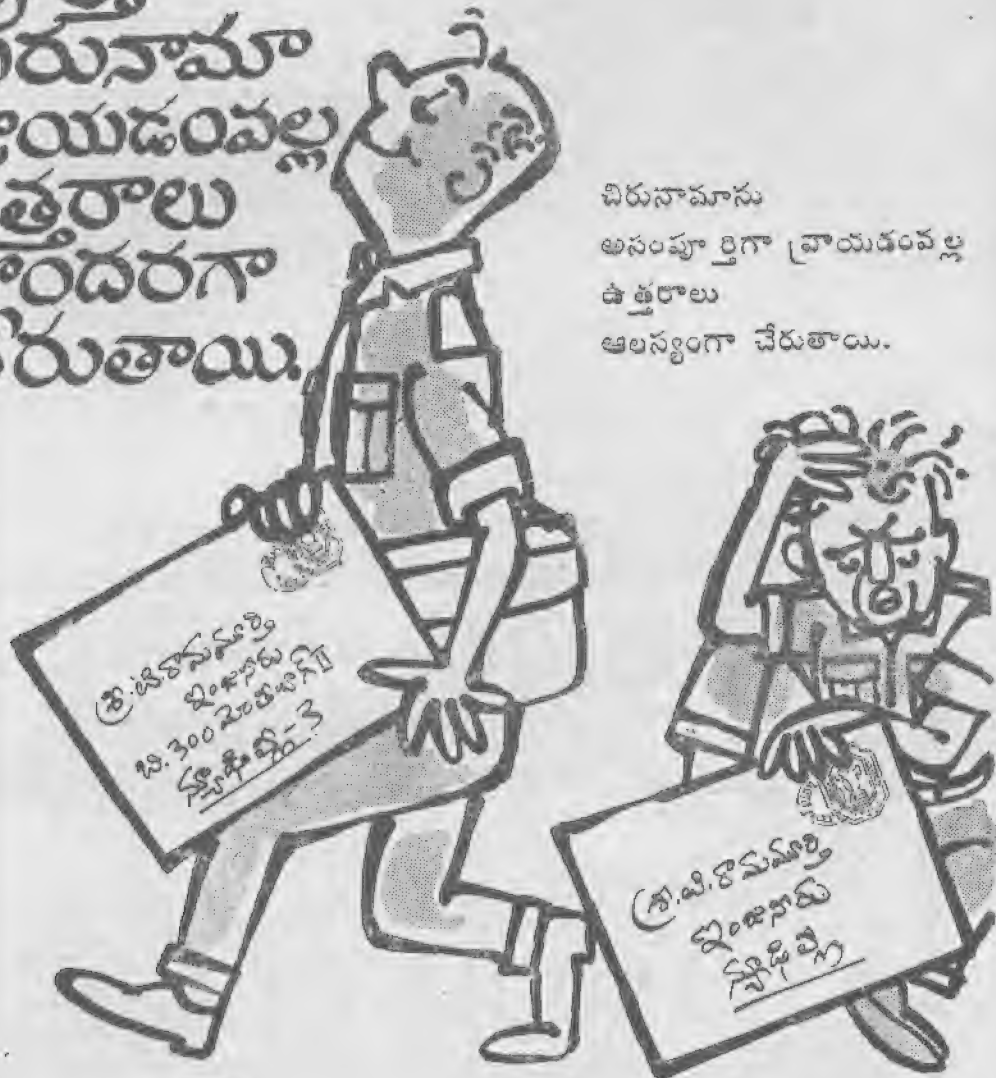
పంపినవారు : చి. అన్నపూర్ణారావు,

విజయనగరం. 1

బహుమతి మొత్తం రు. 10/- ఈ చొరబాటులోగా పంపబడుతుంది.

పూర్తి
చిరునామా
వ్రాయడంవల్ల
ఉత్తరాలు
తొందరగా
చేరుతాయి.

చిరునామాను
అసంపూర్తిగా వ్రాయడంవల్ల
ఉత్తరాలు
అలస్యంగా చేరుతాయి.

భారత తపాల తంతి శాఖ

DA 65/618

జపాను పిల్లలు కాగితాలతో చేసే కత్తిరింపు బొమ్మల పుస్తకం

ఊరిగామి ల్యాండ్

రంగు కాగితాల మడతలతో, కత్తిరింపులతో, జపాను దేశపు పిల్లలు ఎంతో చక్కటి బొమ్మలు తయారు చేస్తున్నారు. చక్కనైన జంతువులనూ, ముచ్చటైన పక్షులనూ, అందమైన పువ్వులనూ ఎన్నెళ్ళనుంచో చేస్తున్నారు. అలాంటి బొమ్మలను మన పిల్లలూ చేయవచ్చునే? స్వంత కల్పనతో, స్వహస్తాలతో ఒక జంతుకాల, లేదా ఉద్యానవనం, లేదా పడవల రేపు మన పిల్లలు తయారుచేయగా చూస్తే మన కెంత ముచ్చట? ఎంత ఆనందం?—ఇటువంటి చక్కటి బొమ్మలను ఎలా చేయాలో బోధించే అద్భుత పుస్తకం ఇప్పుడు నిష్ఠంగా వుంది. దాన్ని కొని, తలిదండ్రులందరూ పిల్లలు బొమ్మలు చేసేందుకు ప్రోత్సహించాలి.

అందరకూ అర్థమయ్యే అతి సులభమైన ఇంగ్లీషు భాషలో
ఈ పుస్తకం ప్రతులు దొరుకుతాయి. వెల రూ. 2

హాగ్గిన్ బాదమ్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్,

165, మాంట్యూరోడ్డు : : మద్రాసు - 2

అలంకారానికి

JASMIN NECKLACE
NO. 211.

NO. 26.

NO. 819.
NO. 825.

శారదా ఆభరణములు

(అభివృద్ధి) **బంగారు కవరింగ్ చేయబడినవి.**

మా శారదా నగలను కొని వివాహనాన్ని పూర్తిచేసి గౌరవప్రదమైన దీపితాన్ని పొందగలరని ఆశిస్తున్నాము.

NO. 602. NO. 747. NO. 607.

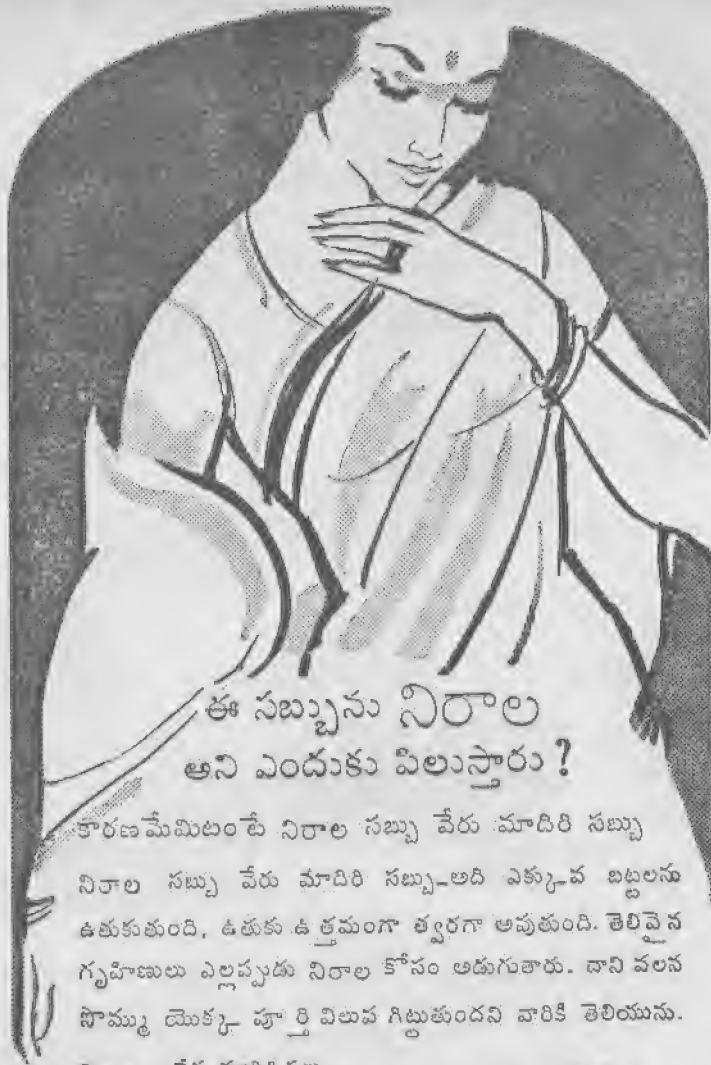

NO. 542.

శారదా గోల్డు కవరింగ్ వర్క్ REGD.
prop. G.V. సత్య సారాయణమూర్తి & సన్స్
చిలకలపూడిపాళ్యం, మచిలీపట్నం, ఆంధ్ర.

NO. 15. ౧౪౧౧౦

ఈ సబ్బును నిరాల అని ఎందుకు పిలుస్తారు?

కారణమేమిటంటే నిరాల సబ్బు వేరు మాదిరి సబ్బు
నిరాల సబ్బు వేరు మాదిరి సబ్బు-అది ఎక్కువ బిట్టలను
ఉత్పత్తుంది, ఉత్తు ఉత్తమంగా త్వరగా అవుతుంది. తెలివైన
గృహిణులు ఎల్లప్పుడు నిరాల కోసం అడుగుతారు. దాని వలన
సొమ్ము యొక్క పూర్తి విలువ గిట్టుతుందని వారికి తెలియును.

నిరాల — వేరు మాదిరి సబ్బు
దానిలో జంటపుం క్రొవ్వలేదు

ASP N-6 TEL.

తుంగభద్ర ఇండస్ట్రీస్ లిమిటెడ్, కర్నూలు.

అహ్

...కోలినోస్

శ్వాసలో తియ్యని సువాసన
కరకు!

అహ్

...కోలినోస్

చిల్లని, తయ్యని రుచి కరకు!

అహ్

...కోలినోస్

నిమ్మిడ్డయిన సురంగ కరకు!

అహ్

...కోలినోస్

స్వచ్ఛత లేక తాజాదనం కరకు!

అదిదో ఆమెకు ఒక్క కీటుకు: కోలినోస్ వాడి ఒక్క చిరునవ్వు, అందరిలాగే! ప్రతి రోజూ
రాత్రి మరీయు ఉదయము కోలినోస్ డెంటల్ క్రిమ్ తో వళ్లను బ్రష్ చెయ్యాలి. ఈ సహవాసంలో
అధిక విశ్వాసము. అధిక ఉల్లాసము!

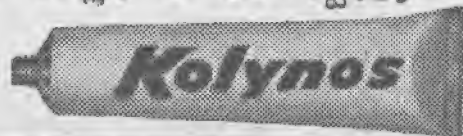

స్వచ్ఛమైన పళ్లు! తాజాశ్వాస!

అహ్

...కోలినోస్

Registered user: GEOFFREY MANNERS AND COMPANY LIMITED

ASP/GM/K-11

ఎప్రిల్ విడుదల

భారత దేశానికి అంతర్జాతీయ కేర్తి తెచ్చిన ప్రఖ్యాత వెయిట్ లిఫ్టింగ్ చాంపియన్స్

కామేశ్వరరావు

నందమూరి రాజగోపాల్

మహాలక్ష్మీ మూవీస్
ప్రెజెంట్స్
నాలి...

బీమాంజనేయ యుద్ధం

కాంతారావు, రమణారెడ్డి, సత్యనారాయణ, చలం, ముక్కామల, ఉయ్యూరపాదనాథ్, రాజశ్రీ, విజయశ్రీ, యస్. వరలక్ష్మి

కథ: కవిత్వం: తాండ్రసుబ్రహ్మణ్యం నారాయణరెడ్డి, ఆరుద్ర, రాజశ్రీ సంగీతం: టి.వి.రాజు సమీపా: కల్లూ: హుమం: పేకమ్: వీర్రాజు వత్తుకొండ: యస్.డి.లాల్. అసామిట్. ధనకోటోత్తరరావు బి.డి.బోషి

నిర్వహణ: సీనియర్: దొనెపూడి కృష్ణమూర్తి. టి.రామకోటేశ్వరరావు

ఆంధ్ర: సురేష్ ఫిలింస్ బిల్డింగ్స్ - సెన్సిటివ్: అపరాజిత సైజం: ముల్లజికల్

కాంబోజ్

చందమామ

ఇప్పుడు 6 బాషలలో ప్రతినెలా వెలువడుతున్నది.

తెలుగు - కన్నడము - తమిళము

హిందీ - మహారాష్ట్ర - గుజరాతీ

★

చందమామ నెలనెలా 2,50,000 గృహాలను అలంకరిస్తుంది

★

మీ వ్యాపార సందేశాన్ని అందించటానికి

ఇది శక్తివంతమైన ప్రచార సాధనం

వివరములకు :

చందమామ పబ్లికేషన్స్

వడపళని

::

మదరాసు - 26

Reopkala

రేఖామూరతి ఆర్.
పద్మనాభం

డగాది
శుభాకాంక్షలు

పాటెప్లిడరు

దర్శకత్వం: K. హేమాంబరధర రావు ..... నిర్మాత: B. పురుషోత్తం

స్టూడియో: ప్రసాద్ రచన: భమిడిపాటి రాధాకృష్ణ ..... సంగీతం: కొదండ పాణి

వాణిశిల్ప

VITAYA

నేడే చూడండి!

STANDARD
SARANYA

రాజ్యం వారి

శేకుంతల

నిర్మాతలు
శ్రీధరరావు...రాజ్యం
దర్శకత్వం
కె.కామేశ్వరరావు B.A.

రాజశ్రీ లభిం

MOULIS

AWARDS!

WON PLENTY

**YET WE DON'T SAY
WE ARE THE BEST**

**ONLY
WE DO OUR BEST**

भारत सरकार
सूचना और प्रसारण मंत्रालय
स्वायत्त और सजावट पर राजपुर

१९६४

प्रसाद प्रोसेस प्राइवेट लि.
चण्डीगढ़ - १६०००२

PRASAD PROCESS PRIVATE LTD
CHANDIGARH BUILDINGS MADRAS - 26

